

Fågelrapport för Västmanland 1988

Thomas Pettersson, Martin Green, Karl-Gunnar Källebrink,
Göran Pettersson & Roland Thuvander

Inledning

Härmed presenteras den fjortonde årsrapporten från lokala rapportkommittén (lrk) i Västmanland. Rapporten, som i sin uppläggning är identisk med föregående års rapport, behandlar fågelobservationer gjorda i landskapet Västmanland 1988.

Antalet inkomna rapporter för 1988 uppgår till hela 3565 st. i observationer räknat. Detta innebär en ökning med 25 % jämfört med föregående år.

Tabell 1. Redovisning av rapporteringen från respektive kommun 1988. De kommuner där antalet rapporter ökat särskilt mycket jämfört med 1987, markeras med "+". Kommuner med minskad rapportering markeras med "-". Av tabellen framgår även hur kommunnamnen förkortats i artlistan.

Kommun	Antal rapporter per VOF-medlem	Förändring
Sa Sala	33,5	
Vä Västerås	9,5	+
Ha Hallstahammar	6,1	+
Su Surahammar	10,3	
Kö Köping	2,1	+
Ku Kungsör	7,6	+
Ar Arboga	2,4	+
Li Lindesberg	10,6	-
Ör Örebro	-	
No Nora	6,1	
Hä Hällefors	4,6	
Lu Ludvika	0,0	
Lj Ljusnarsberg	0,5	-
Sk Skinnkatteberg	1,4	-
Fa Fagersta	4,2	+
Nb Norberg	1,9	-

Observationerna är uppdelade kommunvis och de flesta lokalangivelserna hänvisar till det delområde (oftast lika med socken/försam-

ling) lokalen återfinns i. En översiktlig karta över landskapets delområden visas i figur 1.

Efter vissa artnamn återfinns inom parentes tre siffror. Dessa redovisar antal fynd (i vissa fall antal ex.) i Västmanland t.o.m. 1975, 1976-87 resp. 1988.

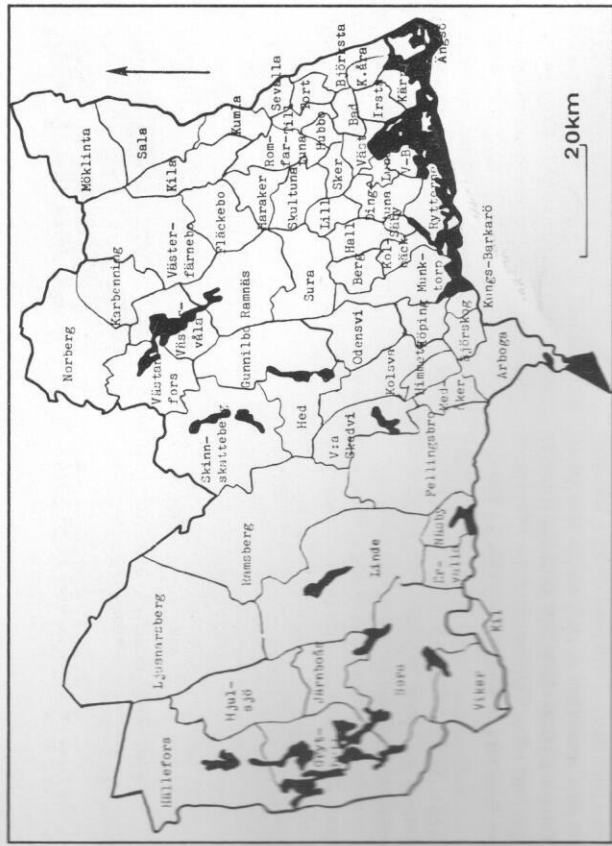
Samtliga uppräknade fynd är bedömda av lokala rapportkommittén (lrk). Vissa arter och raser har dessutom granskats i särskild ordning av lrk och sådana fynd är markerade med en asterisk (*). Dessa innefattar även ett antal arter och raser som skall granskas av SOF:s raritetskommitté (rk) före publicering. Endast av rk godkända fynd är medtagna i denna rapport och dessa är markerade med en dubbel asterisk (**).

Förkortningarna pr., me. och ul. betyder respektive i början, i mitten och i slutet. Således betyder pr.4 och me.11 respektive i början av april och i mitten av november.

I vissa fall anges de observerade fåglarnas ålder med respektive ad., subad., juv. och pull. som betyder respektive adult (vuxen, utfärgad, i regel köns mogen), subadult (nästan adult), juvenil (flygg ungfågel, ej utfärgad, i regel ej köns mogen) och pullus (plur. pulli; dununge, ej flygg). I andra fall anges fåglarnas ålder genom att ange i vilket kalenderår fåglarna i fråga befinner sig i vid tillfället, t.ex. 1K, 2K o.s.v. En havsörn som kläckts 1988 är alltså 1K den 31.12 1988, men 2K dagen därpå, d.v.s. 1.1 1989.

Lokala fågelrapporter

Mer utförliga lokala rapporter sammanställs för flera områden i landskapet:

Figur 1. Karta över Västmanlands rapportområde.

Västerås. Backström, N., Karlsson, M., Green, M. & Hellkvist, H.-O. 1989. Fågelrapporter från Västerås kommun 1988. *Arosfåglar* 14: 3-25.

Lindesberg. Andersson, M. & Malmstigen, J.-E. 1989. *Fåglar i Lindesbergs kommun 1988*. Medd. nr. 9. Frövi Fågelklubb.

Nora. Uhr, L. 1989. *Fågelrapport för 1988*, Nora kommun. I: Årsrapport 1988, Nora Biologiska Förening, pp. 16-19.

Hällefors. Carlsson, T. 1989. *Fåglar i Hällefors kommun 1988*. Stencil.

Vädret 1988

Efter tre kalla vintrar i rad kunde 1987/88 års vinter summeras som klart varmare än normalt, samt dessutom som mycket nederbördsrik. Betecknande för årets två första månader var också den extrema solfattigdomen. Vid SMHI:s tre mätstationer i landskapet, Ställiden, Fellingsbro-Finnåker och Västerås-Häss-

ett lätt jobb. Anmärkningsvärt under årets tre sista månader var också de talrika och kraftiga blåsvädren, bl.a. storm i mellandagarna.

Artlista

Huvudansvaret för resp. arter har uppdelats mellan författarna enligt följande:

- Thomas Pettersson: smådopping-småskrake
- Martin Green: bivrak-rörhöna
- Karl-Gunnar Källebrink: strandskata-svartärna
- Roland Thuvander: turtureduva-svart röstsjärt
- Göran Pettersson: ringgrast-videsparv

Smådopping *Tachybaptus ruficollis* (34 ex., 73 ex., 5 ex.)

Su: 1 ex. Kolbäckån vid Heden, Rammäs, 6.2 (Lennart Karlsson). 1 ex. Kolbäckån i Rammäs 28.12 (Ralf Lundmark).

Li: 1 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 14.4 (Magnus Köpman).

No: 1 ex. Nora station ul.2 (Stig Lind), samt trol. samma ex. i Hagbyån, Nora, 28.2-mc.3 (Lisbeth Uhr m.fl.).

Hä: 1 juv. ex. Rockesholm, Grythyttan, 2-4.1 (Tomas Carlsson m.fl.).

Fågeln, som tillbringade några veckor i norra trakten, utgör den första, som uppvisar en antydning till att övervintra sedan vintern 1984/85. Anmärkningsvärt är också att arten setts under värsträcket för tredje året i rad i Lindesbergs kommun. Tyvärr inga observationer, som tyder på häckning, detta år, men ytterligare någon eller några milda vintrar torde kunna infria dylika förväntningar.

Gråhakedopping *Podiceps grisegena* (27, 48, 6)

Sa: 1 ex. Bysjön, Västerfärnebo, 9.5 och 2 ex. samma lokal 10.5 (Tommy Abrahamsson). 2 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 12.5 (Jan Jörgen-

sen, Bertil Olsson). 1 ex. samma lokal 21.8 (Kjell Eklund).

Vä: 1 ex. Granfjärden, Ängsö, 8.5 (Martin Green, Magnus Liljefors). 1 ex. Askövikens 23.10 (Anders R. Arnell).

Fa: 2 ex. Ämningens, Västeråla, 8.5 (Arne Karlsson, Leif Lejdelein).

Gråhakedoppingen uppträder praktiskt taget årligen i Västmanland och då främst under värsträcket med en topp i den första majdekaden.

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Arten var föremål för inventering i hela landskapet 1988. Bearbetning av detta material pågår och avses att publiceras senare.

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* (2, 2, 1)

Sa: 2 ex. Fläcksjön vid Näs, Fläckebo, 13-17.5 (Håkan Johansson m.fl.).

Doppingparet stannade alltså i fem dagar och sågs vid flera tillfällen spela. En mycket intressant observation, som för tankarna till den plötsliga kolonisationen av Kvismaren i Närke i mitten av 1980-talet (Pettersson 1986). Arten har tidigare konstaterats häcka vid ett tillfälle i Västmanland, nämligen i Askövikens 1976. Utöver denna finns endast tre tidigare observationer dokumenterade.

Storskarv *Phalacrocorax carbo* (-, 111, 19)

Vä: 1 ex. Gimpelstenarna, Ängsö, 17.6 (Lennart Gladh). 1 ex. Granfjärden, Ängsö, 20.9 (Lennart Gladh, Thomas Pettersson) och 8.10 (Martin Green). 1 ad. ex. Klockarholmstenar, Ängsö, 1-2.10 (Magnus Liljefors m.fl.). 1 juv. ex. Blacken, Rytterne, 22.10 (Richard Lager).

Kö: 1 ex. Oljehamnen, Köping, 10.10 (Arne

Eklöv, Kurt Lindström).

Ar: 1-2 ex. Hjälmaren vid Nyckelgrundet regelbundet under tiden juni-september (Ulf Eriksson).

No: 1 ex. Strandpromenaden, Nora, 30.9 (Lisbeth Uhr).

Antalet fynd ligger över det normala för perioden sedan 1975, dock ej exceptionellt högt.

Rördrom *Botaurus stellaris*

Häckningar:

Vä: Matande fåglar sågs landa på tre platser i Askövikens 1 juli (Martin Green).

Lokaler med bölande hanar (där datum ej anges, avses hela våren och försommaren):

Sa: Lergröparna, Sala (1 ex., 11-17.5); Fläcksjön, Fläckebo (1 ex., 15.5); Storsjön, Möklinta (1 ex., 26-29.5).

Vä: Stavholmsviken, Rytterne (1 ex.); Askövikens (3 ex.); Håslövsundet, Ista (2 ex.); Ångsö (3 ex.); Kurbörsundet, Ridön, Västerås-Barkarö (1 ex.).

Ha: Billingen, Kolback (1 ex.).

Kö: Galten vid Lindöberget, Munktorp (1 ex.).

Ku: Barkarövikens, Kungs-Barkarö (1 ex.).

Övriga observationer:

Vä: 1 ex. Björnösundet, Rytterne, 8 och 10.7 (Niclas Backström, Martin Green).

Li: 1 ex. sträckt söderut vid Österhammarsjön, Fellingsbro, 13.5 (Sven Larsson).

Ett något högre antal bölande hanar än under närmast föregående år. Under 1980-talet har dock antalet legat på en nivå på ca 2/3 jämfört med 1970-talet. Exempelvis redovisar Magnusson (1980) 31 hanar från en heltäckande inventering 1979. Då skall man också ha i minnet att vintern 1978/79 var synnerligen bister i stora delar av artens övervintringsområden. I t.ex. Askövikens minskade antalet från

åtta till tre hanar efter denna vinter. Anmärkningsvärt är också att ingen rördrom rapporteras från Hjälmaren sedan 1984.

Häger *Ardea cinerea*

Häckningar:

Sa: 1 par Storsjön, Möklinta (Stig Öhman).

Vä: 5-6 par Stavholmskäret, Rytterne (Ulf Carlson); 2 par Långholmen, Kärbo (Niclas Backström); 4 par Pilgrundet, Västerås-Barkarö (Niclas Backström); 6 par Ormskär, Västerås-Barkarö (Hans-Olof Hellkvist); 65 par Flottgrundet, Ångsö (Thomas Pettersson). Dessutom sågs 3 ex. i färd med bobbyge vid f.d. Bocksjön, Tortuna, 17.4 (Hans-Olof Hellkvist).

Li: 1 par (trol. häckn.) Sörbysjön, Fellingsbro (gm Jan-Erik Malmstigen).

Efter att under de senaste åren ha legat på en nivå av ca 50-60 par, fick landskapets population under året en rejäl skjuts, då ca 85 par på åtta lokaler rapporterades. Detta överträffas endast av 1984, då 104 par på 10 lokaler rapporterades. Boet är mycket ovanligt i Sverige. Från vass, vilket är mycket ovanligt i Sverige. Från riksinventeringen 1972 redovisar Svensson (1976) endast 2 vassbon av totalt 1251. Vasan att häcka i vass är särskilt utbredd i Östeuropas (Cramp & Simmons 1977).

Svart stork *Ciconia nigra* (3 ex., 5 ex., 1 ex.)

Vä: 1 ex. Askövikens 19.5 (Martin Green).

Nionde kända fyndet i Västmanland. Iakttagelsen gjordes under den månad, då de flesta observationer gjorts i landskapet. Tyvärr bröts den treåriga sviten vid Sörbysjön m.fl. lokaler i Fellingsbro i och med att observationer saknas 1988.

Vit stork *Ciconia ciconia* (-, 5, 2)

Kö: 1 ex. Kröcklinge, Kolsva, i juli (gm Göran Pettersson).

Li: 2 ex Solbacken, Linde, 17.6 (Christina Bertholdsson).

Fjärde året under 1980-talet med fynd i landskapet. Den helt övervägande delen av iakttagelserna har gjorts under högsommaren.

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus* (-, -, 31 ex.)

Sa: 1 ad. ex. Rörbosjön, Fläckebo, 4-5.4 (Kjell Eklund, Thore Lindberg); 1-2 ex. Gussjömyran, Fläckebo, 6-11.4 (Kjell Eklund m.fl.); 1 ex. sträckt vid Salbohed, Västerfärnebo, 11.4 (Åke Berg).

Ha: 1 ex. sträckt vid Gladertorp, Hallstahammar, 12.4 (Håkan Johansson).

Su: 3 ex. Gnien, Rammäs, 9.4 (Mikael Leppälampi); 2 ex. Storängen, Rammäs, 10.4 (Ralf Lundmark); 2 ex. Västersjön, Sura, 10.4 (Anders Frohm); 1 ex. Gnien, Rammäs, 16-17.4 (Sören Larsson) och 23.4 (Ralf Lundmark).

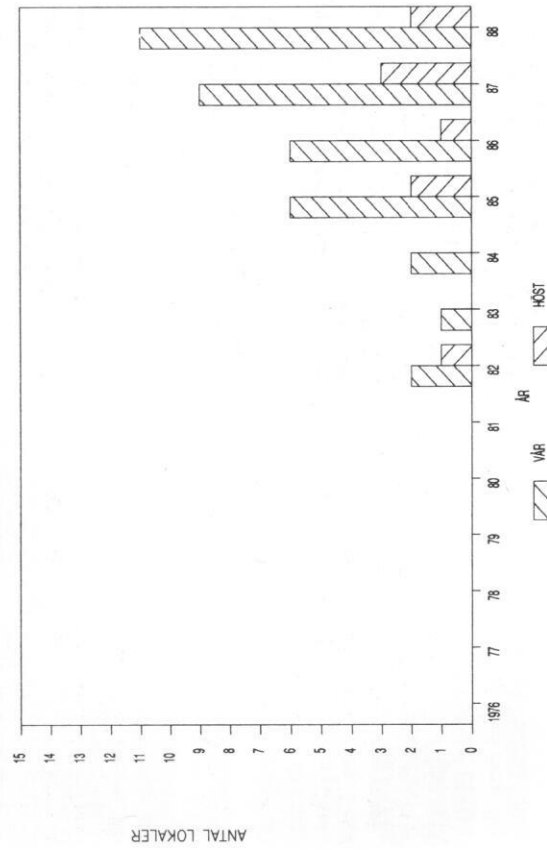
Li: 6 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 5.3 (Magnus Hellström); 6-7 ex. samma lokal 31.3-1.4 (Bo Dahlström m.fl.); 1 ex. Finnäkerssjön, Fellingsbro, 4.4 (Jan-Erik Malmstigen, Johnny Tegin); 2 ad. + 1 juv. ex. samma lokal 5.4 (Christer Eriksson); 1 juv. ex. samma lokal 6.4 (Jan-Erik Malmstigen).

Fa: 1 ad. ex. St. Aspen, Västanfors, 28.4 (Arne Karlsson, Eero Kauramäki).

Årsumman innebär en dryg fördubbling jämfört med 1987 och är en av de högsta någonsin i landskapet. Efter en svacka i mitten av 1980-talet, med t.ex. endast 6 resp. 7 ex. 1984 och 1985, har antalet iakttagelser således ökat kraftigt.

Figur 2. Antal lokaler med rastande sädgäss (minst 50 ex.) 1976-88, vår resp. höst. Med lokal avses här den observerade (eller förmodade) övernattningsplatsen, d.v.s. inte alla de platser där gäsflockarna setts beta.

SÄDGÄS *Anser fabalis*

Sädgås *Anser fabalis*

Högsta vårrastisiffror:

Sa: Svartådområdet, Västerfärnebo/Fläckebo (305 ex. 22.4).
Vä: Askövikens (238 ex. 9.4); Bocksjön, Tortuna (500 ex. 10.4); Solinge, Romfartuna (250 ex. 23.4); Ängsö (176 ex. 18-19.4).
Su: Gnien, Ramnäs (52 ex. 5.4).
Ku: Barkarövikens, Kungs-Barkarö (50 ex. 25.4).

Lj: Sjömosjön, Fellingsbro (200 ex. 10.4); Finnåkerssjön, Fellingsbro (68 ex. 7.4); Ullersätter, Fellingsbro (120 ex. 24.4).
Ör: Ervalla (60 ex. 22.4).

Högsta höstrastisiffror:

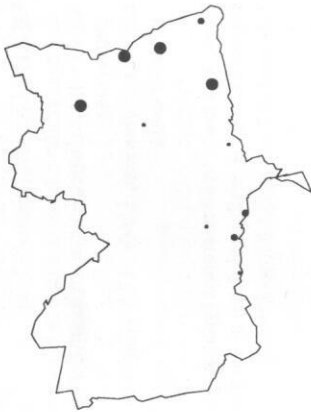
Vä: Askövikens (150 ex. 17.9); Ängsö (337 ex. 8.10).

Den kraftiga ökningen av framför allt vårastande sädgäss fortsätter, se fig. 2 och 3. I dess spår förmer även ett ökat antal observationer av andra gåsar, se vidare i artlistan.

En omfördelning av rastande gäss har skett i Sverige under 1980-talet medan ingen ökning av totalantalet har kunnat påvisas. Exempelvis har antalet minskat i Halland och Skåne, medan en motsvarande ökning har skett i östra Sverige, t.ex. vid Tåkern i Östergötland och i Uppland. Orsaken till denna omfördelning av rastande sädgäss är inte känd (Nilsson 1988).

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus* (3 ex., 25 ex., 22 ex.)

Sa: 1 ex. Löten, Västerfärnebo, 20-28.4, dock 2 ex. 25.4 (Åke Berg m.fl.). 1 ex. sträckt N Hedbo-Löten, Västerfärnebo, 28.4 (Håkan Johansson). 1 ex. sträckt NO Alvikens, Västerfärnebo, 28.4 (Kjell Eklund).
Vä: 1 ex. Galttegen, Lundby, 7-9.4 (Martin Green). 2 ex. Nibble, Tillberga, 11.4 (Martin Green). 4-6 ex. Ängsö 16-19.4 och 26.4 (Martin Green m.fl.). 1 ex. Solinge, Romfär-

Figur 3. Lokaler med rastande sädgäss i Västmanland våren 1988. Lokal definieras här i likhet med i fig. 2. Prickarnas storlek är proportionell mot det högsta antalet fåglar under våren.

tuna, 20-21.4 (Håkan Johansson m.fl.). 2 ex. L. Ängesta, Tortuna, 21.4 (Pennti J. Tatti).
Su: 1 ex. sträckt Gnien, Ramnäs, 27.4 (Sören Larsson).

Lj: 1 ex. Orrkilens, Fellingsbro, 6.4 (Thomas Everlid). 4 ex. St. Lindessjön, Linde, 2.11 (Mats Gothner m.fl.).

Ett rekordartat uppträdande som vida överträffar tidigare högstianotering (6 ex. 1985). Arten har setts med i genomsnitt 1,9 ex./år under perioden 1976-87. Flocken på 6 ex. i Ängsö är den största iaktagna i Västmanland och höstfyndet i Linde är det femte i landskapet. Fågeln, som sågs i Romfartuna, sällskapade med en ettårig bläsgås, samt en färgingmärkt vit-kindad gås. Hela sällskapet sågs sedan i Västerfärnebo. En effekt av de olika gåsprojekten som f.n. bedrivs i landet?

Bläsgås *Anser albifrons* (16, ca 69, 11)

Sa: 1 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 5-8.4 (Erik Andersson, Kjell Eklund). 1 subad. ex. Löten, Västerfärnebo, 7-9.4 (Stefan Björklund, Karl-Gunnar Källebrink). 1 ad. ex. Långhage, Västerfärnebo, 10-11.4 (Åke Berg, Stefan Björklund). 2 2K ex. Hedbo-Löten,

Västerfärnebo, 25.4 (Erik Andersson, Håkan Johansson).

Vä: 1 ex. Hedensberg, Tillberga, 9.4 (Gunnar Lignell). 2 ex. sträckt N Dyvik, Ängsö, 19.4 (Niclas Backström, Patrik Persson). 1 2K ex. Solinge, Romfartuna, 20-21.4 (Håkan Johansson m.fl.).

Lj: 1 ex. Näset, St. Lindessjön, Linde, 23.4 och 1.5 (Mats Andersson, Per-Martin Ramberg).
Ör: 2 ex. Ervallaängarna, Ervalla, 5.4 (Erik Jansson).

Bläsgåsens uppträdande 1988 var ovanligt talrikt, dock ej rekordartat utan i nivå med tidigare toppår, 1977, 1985 och 1987, se figur 4. Majoriteten av de bläsgäss som registreras i Västmanland ses under vårträcket, främst i slutet av april och början av maj, se figur 5. Beträffande 2K-fågeln i Romfartuna, se under spetsbergsgås.

Fjällgås *Anser erythropus* (3 ex., 9 ex., 1 ex.)

Vä: 1 ad. ex. sträckt N Boda, Dingtuna, 6.4 (Martin Green).

Observationen gjordes vid för arten normal tidpunkt. Det framgår inte av rapporten huruvida man har kunnat avgöra om fågeln var ringmärkt eller ej. Arten har nu noterats i tre år i rad i Västmanland.

Grågås *Anser anser*

Häckningar:

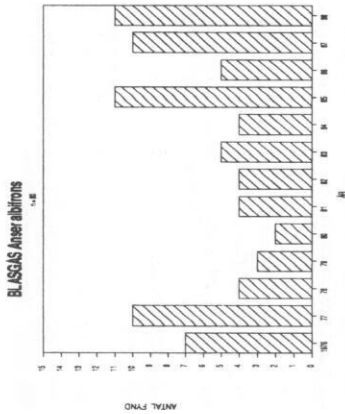
Sa: 1 par Storsjön, Möklinta (Stig Öhman). 1 par Fläcksjön, Fläckebo (Håkan Johansson m.fl.).

Vä: 1 par Ridön, Västerås-Barkarö (Georg Berglund).

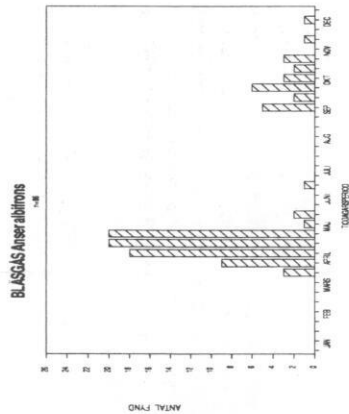
Su: 1 par Gnien, Ramnäs (Sören Larsson).

Ku: 1 par Barkarövikens, Kungs-Barkarö (Börje Wennerström).

Högsta rastisiffror:

Figur 4. Antal fynd av bläsgås i Västmanland 1976-88.

Figur 5. Bläsgåsens uppträdande i Västmanland 1976-88 uppdelat på tiodagsperioder.

Vä: 150 ex. Ängsö 10.9 (Martin Green). Minst 70 ex. Askövikens 18.9 (Magnus Liljefors). Minst 150 ex. Västeräng, Ridön, Västerås-Barkarö, under hösten (gm Lennart Gladh).

Expansionen i landskapet fortsätter. Nya lokaler för året var Gnien och Barkarövikens. Anmärkningsvärt är dock att arten inte rapporteras häcka i Frösshammarsviken, Arboga, sedan 1985. Grågässen häckade där med hela 4 par så sent som 1984 och lokalen var fram till

mitten av 1980-talet landskapets enda, där häckning förekom regelbundet. September-flockarna i Ångsö resp. på Ridön är de största registrerade i Västmanland.

[*Stripgås Anser indicus*] (2, 3, 1)

Vä: 1 ex. Amundsgrund, Västerås, 28.5 (Nils Olsson m.fl.).

Sjätte fyndet. Liksom tidigare fynd rör detta med största sannolikhet en ur fångenskap för-rymd eller frisläppt fågel. Stripgåsen häckar ursprungligen i Centralasiens högländer.

[*Snögås Anser caerulescens*]

Inga rapporter, vilket är första gången sedan arten först påvisades i Västmanland 1972.

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Häckning:

Vä: Bo med två ägg St. Skorven, Blacken, Rytterne, 24.5 (Leif Johansson, Thomas Pettersson).

Övriga fynd under häckningstid:

Sa: 1 ex. Sörsalbo, Västerfärnebo, 24.5 (Kjell Eklund).

Li: 1 ex. Finnäkerssjön, Fellingsbro, 20.6 (Sven Larsson).

Övriga fynd:

Sa: 1 ex. (färgingmärkt) Näs, Fläckebo, 16.4 (Bo Karlgren, Tomas Pärt). 1 ex. Löten, Västerfärnebo, 24-26.4 (Kristen Ekman m.fl.).

Vä: 1 ex. (färgingmärkt) Solinge, Romfartuna, 20-21.4 (Håkan Johansson m.fl.).

Su: 1 ex. sträkte Gnien, Ramnäs, 4.4 (Sören Larsson, Ralf Lundmark).

Li: 1 ex. Orrkilen, Fellingsbro, 10-11.4 (Sven-Olof Eriksson m.fl.). 1 ex. Hultasjön, Linde, 18.4 (Gunnar Eriksson). 1 ex. Stråssa, Linde, 2.10 (Mats Andersson). 1 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 4.11 (Mats Gothner). 1 ex. Finnäkerssjön, Fellingsbro, 5.11 (Sven Larsson).

Häckningen är den första i Västmanland. Fyndet har tidigare beskrivits mer utförligt av Johansson (1989). Övriga fynd är i nivå med senare år, men med undantag av att inga observationer kunde, på sannolika skäl, uteslutas röra fåglar med härkomst från fångenskap. Betr. fågel i Romfartuna, se under spetsbergsgås.

Prutgås *Branta bernicla* (10, 45, 0)

Inga rapporter, vilket är första gången sedan 1978. Antalet fynd under perioden 1976-88 har legat mellan 0 och 9, i medeltal 3,5 per år.

Gravand *Tadorna tadorna* (9, 21, 4)

Vä: 1 ex. Skarpan, Ångsö, 8.5 (Martin Green, Magnus Liljefors). 10 juv. ex. KVV, Lundby, 16.8 (Martin Green).

Li: 1 ex. Prästryggen, Väringen, Näsby, 16.4 (Jan-Erik Malmstigen).

Fa: 1 ex. Vevungen, Västanfors, 30.4 (Bo Persson).

Fyra observationer är något mer än vanligt, men dessa faller tidsmässigt väl inom ramen för tidigare fynd. Anmärkningsvärd är flocken om tio ungfåglar i Lundby. Möjligen kan denna flock, samt åtminstone delar av artens uppträdande i övrigt, härröra från fågelparker o.dyl. Arten häckar närmast vid kusten i Södermanland (SOF 1978) och tillfälligt i Uppland (Amcoff m.fl. 1987).

Bläsand *Anas penelope*

Häckning:

Kö: Två ungpullar under sommaren Svan, Västra Skedvi (Thomas Simensen).

Högsta rastsiffror (minst 100 ex.):

Sa: Ca 150 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 29.4 (Bo Persson).

Su: 186 ex. Högbyn, Ramnäs, 23.4 (Sören Larsson).

Första konstaterade häckningarna i Köpings kommun.

Snatrerand *Anas strepera* (24, 50, 10)

Häckning:

Vä: Minst 6 ad. + 1 pull. Askövikens 28.7 (Martin Green).

Övriga fynd:

Sa: 1 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 11.4 (Erik Andersson, Karl-Gunnar Källebrink). 3 ex. samma lokal 1.5 (Pennti J. Tatti m.fl.).

Vä: 1 ex. 15.4, 2 ex. 2.5, 1 ex. 8.7 och 2 ex. 14.8 Askövikens (Martin Green).

Ha: 3 ex. Lagårdssjön, Kolbäck, 17.9 (gm Per Eriksson).

Su: 2 ex. Lisjöviken, Sura, 8.4 (Mikael Leppälampi). 2 ex. Gnien, Ramnäs, 10 och 18.4 (Sören Larsson). 2 ex. Högbyn, Ramnäs, 19.4 och 30.5 (Sören Larsson).

Li: 2 ex. Österhammarsjön, Fellingsbro, 18.4 (Christer Eriksson).

Tredje häckningen i Askövikens och tillika i Västmanland. F.ö. ovanligt många observationer.

Skedand *Anas clypeata*

Häckning:

Vä: Hona + 8 pulli Askövikens 16 och 22.7 (Martin Green).

Häckning av skedand konstateras mycket sällan i Västmanland. Årets bidrag är endast det fjärde genom tiderna. Arten torde dock vara allmänare än så som häckfågel. Fenomenet hänger snarast samman med de svåröverskådliga miljöer, som skedanden vistas i. F.ö. gjordades ungefär dubbelt så många observationer 1988, jämfört med vart och ett av de tre närmast föregående åren.

Vigg *Aythya fuligula*

Högsta rastsiffror:

Vä: 163 ex. Askövikens 26.4 (Martin Green). Ca 200 ex. samma lokal 23.10 (Anders R. Arnell). 60 ex. Oxfjärden, Ångsö, 20.8 (Niclas Backström, Martin Green). 90 ex. Granfjärden, Ångsö, 3.9 (Martin Green).

Su: 65 ex. Gnien, Ramnäs, 29.4 (Ralf Lundmark).

Ar: Ca 3200 ex. Hjälmarens i juli (Ulif Eriksson).

Li: 150 ex. Väringen, Näsby, 1.10 (Erik Jansson).

Flocken i Hjälmaren är helt enastående för västmanländska förhållanden. Stora ansamlingar, på ibland över 1000 ex., har dock tidigare rapporterats från Hjälmaren, men då föredras i Närkedelen (Eriksson & Eriksson 1986). Antalet i Askövikens och i Väringen står sig gott i jämförelse med tidigare år.

Bergand *Aythya marila*

Sa: 2 ex. Gussjön, Fläckebo, 16.5 (Stefan Björklund m.fl.). 2 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 22-23.5 (Peter Lundberg m.fl.). 2 ex. Bysjön,

Västerfärnebo, 8.10 (Tommy Abrahamsson).

Vä: 3 ex. Granfjärden, Ängsö, 8.5 (Martin Green, Magnus Liljefors).

Su: 2 ex. Gläpen, Sura, 13.5 (Sören Larsson).

Ku: 1 ex. Barkarövik, Kungs-Barkarö, 11.10 (Börje Wennerström).

Li: 10 ex. Finnäkerssjön, Fellingsbro, 30.4 (Sven Larsson). 1 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 5 och 12.11 (Ulif Eriksson m.fl.).

Hä: 1 ex. Svartälven, Hällefors, 29.10 (Tomas Carlsson).

Något fler fynd än vanligt.

Alfågel *Clangula hyemalis* (-, 80, 6)

Sa: Sträckande flock hörd över Höskovsmossen, Västerfärnebo, 30.4 (Kjell Eklund).

Vä: 2 ex. Granfjärden, Ängsö, 16.4 och 6.5 (Martin Green, Magnus Liljefors). 2 ex. Oxfjärden, Ängsö, 8.5 (Martin Green, Magnus Liljefors). 1 ex. Lillsjön, Mälaren, Västerås-Barkarö, 22.10 (Richard Lager).

No: 1 ex. Åsbojön, Nora, 30.10 (Anders Carlberg).

Efter att ha uteblivit helt 1987 gjordes således sex fynd 1988.

Sjöorre *Melanitta nigra* (-, 272, 26)

Fynd under häckningstid:

Su: 1 hona Gryten, Sura, 18 och 21.6 (Sören Larsson, Mikael Leppälampi).

Observationen är den första i sitt slag i landskapet, sedan den hittills enda häckningen i Västmanland konstaterades i Hornfisksjön, Skinnskatteberg, 1959 (Johansson 1960). Sjöorren häckar närmast i norra Dalarna (SOF 1978). F.ö. observationer i normal omfattning.

Svarta *Melanitta fusca* (-, 160 ex., 25 ex.)

Sa: 7 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 10.5 (Karl-Gunnar Källebrink), 5 ex. Bysjön, Västerfärnebo, 19-20.10 (Tommy Abrahamsson).

Vä: 5 ex. Granfjärden, Ängsö, 8.5 (Martin Green, Magnus Liljefors).

Hä: 1 ex. Kolbäckån vid Trångfors, Hallstahammar, 16.10 (Per Eriksson).

Li: 6 ex. Värtingen, Näsby, 15.8 (Roger Gyllin).

Fa: 1 ex. sträckt NV Kulflyten, Västanfors, 27.8 (Arne Carlsson).

Antalet sedda fåglar ligger över genomsnittet för senare år. Sommarfynd, som årets i Värtingen och i Västanfors, är mycket ovanliga i Västmanland.

Salskrake *Mergus albellus*

Vinterfynd:

Li: 1 honfärgat ex. Arbogaån vid Storstrommen, Fellingsbro, 10.1 (Jan-Erik Malmstigen), samt Sjömosjön, Fellingsbro, 22.1 och 19.2 (Christer Eriksson, Kjell Jansson).

Vinterfynd är ovanliga i Västmanland. F.ö. ligger antalet observationer på en fortsatt låg nivå i jämförelse med 1970-talet. Ytterligare en ovanlig observation kan vara av intresse att redovisa:

Li: 1 hane sågs tillsammans med ett par av knipa *Bucephala clangula* vid Hagaberg, Näsby, 9 och 13.5 (Jan-Erik Malmstigen).

Småskrake *Mergus serrator*

Häckning:

Hä: Hona med 5 puller i norra delen av Lunds-fjärden, Grythyttan (Lars Storm).

Övriga observationer under häckningstid (efter 20.5):

Vä: 1 par Gimpelstenarna, Ängsö, 26.5 (Per Magnusson m.fl.). 1 hane Granfjärden vid Skuthällan, Ängsö, 2.6 (Martin Green). 1 hane Granfjärden, Ängsö, 19.7 (Martin Green, Magnus Liljefors).

Li: 1 par Normogen, Ramsberg, juni (Hans Ljungkvist). 1 hane Usken, Linde, juni (Lennart Uske). 1 par St. Korslängen, Ramsberg, juni (Sivert Juneholm).

No: 1 par Fåsjön, Nora, juli (Hans Ljungkvist).

Arterns utbredning och numerär i Västmanland är ofullständigt känd. Under perioden 1976-88 har sammanlagt endast 16 konstaterade häckningar rapporterats. Dessa är dock tämligen väl spridda över landskapet, möjligen med en tyngdpunkt i Nedre Bergslagen, se fig. 6. I den senaste förteckningen över Sveriges fåglar (SOF 1978), som behandlar perioden 1961-75, anges att Västmanland, som enda landskap i Sverige, endast tillfälligt hyser häckande småskrake.

Figur 6. Småskrakens häckningsförekomst i Västmanland. Större prickar anger lokaler med konstaterade häckningar 1976-88, de mindre prickarna anger lokaler med observation efter 20 maj under åren 1985-88.

Bivråk *Pernis apivorus*

Häckningar och antal lokaler med fynd under häckningstid, de senare inom parentes, fördelade sockenvis:

Sa: Fläckebo 1; Sala (1); Västerfärnebo (3).

Vä: Västerås-Barkarö 2(+2); Ängsö 1(+5); Rytterne (5); Skultuna (3); Skerike (2); Hara-ker (1); Badelunda (1); Lillhärad (1); Kungsåra (1); Romfartuna (1).

Hä: Kolbäck (1).

Su: Rammäs 2(+2); Sura (2).

Li: Fellingsbro 1(+2); Linde (3).

No: Nora (2).

Fa: Västanfors (5); Västervåla (2).

Sju häckningar och därutöver 45 lokaler med fynd under häckningstid ligger klart över tidigare års rapportering. Förklaringen är troligtvis både den vädermässigt gynnsamma sommaren 1988 och förbättrad rapportering från vissa delar av landskapet. Totalt under 1980-talet har arten rapporterats från 103 lokaler under häckningstid, tämligen jämnt fördelade mellan östra och västra landskapsdelen. Endast tre kommuner står dock för den absoluta huvuddelen av lokalerna: Västerås (34), Lindesberg (21) och Nora (20). Anmärkningsvärt är att inte en enda rapport från Köping inkommit under 1980-talet, samt att Arboga endast inkommit med en rapporterad lokal under samma period. I snitt har 2,5 häckningar per år rapporterats 1980-88.

Brunglada *Milvus migrans* (7 ex., 12 ex., 2 ex.)

Vä: 1 ex. Fiskartorpet, Västerås-Barkarö, 6.5 (Martin Green).

Kö: 1 ex. sträckt V-ut Bro k.a, Kolsva, 11.8 (Mikael Ohlsson).

Arten är nu observerad under åtta av de senaste tretton åren i landskapet. Tidsmässigt stämmer 1988 års fynd väl in i bilden från tidigare år, se FiV 19:67.

Glada *Milvus milvus* (-, 12 ex., 4 ex.)

Sa: 1 ex. Katrinelund, Sala, 13.5 (Stefan Björklund).
Ku: 1 ex. Jägaråsen, Kungs-Barkarö, me.5 (John A. Franzén).
Li: 1 ex. Bor. Linde, 16-23.4 (Thomas Rydén).
Fa: 1 ex. Backgården, Västanfors, 29-30.4 (Leif Lejdelin m.fl.).

Fagersta fågelsträcke mot NE sistnämnda datum.
 Den ökande trenden håller i sig. Att samtliga fynd 1988 gjordes under våren är anmärkningsvärt, då huvuddelen av tidigare fynd är gjorda under sommarmånaderna, se FIV 19:67.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Sa: 19 observationsdagar, alla från Fläckebo, rörande 2 ex. i februari-april och 2-3 ex. 27.7- oktober.
Vä: 43 observationsdagar, de flesta från Ångsö, där 7 ex. sågs i januari-april och 6-8 ex. i oktober-december. Ytterligare 4 ex. sågs i kommunen under januari-april.
Ha: 4 observationsdagar av 2 ex. i januari-mars och 1 ex. i december.
Su: 4 observationsdagar av lika många fåglar i februari-april (3) och november (1).
Li: 5 observationsdagar av 2 ex. i mars.
Ör: 1 observation av 1 ex. i april.
Fa: 4 observationsdagar av 1 ex. i mars-april.

80 observationsdagar av 22 ex. i januari-april och 10-13 ex. i juli-december, gör 1988 till det bästa havsörnmåret i modern tid i landskapet. Sommarfyndet är det fjärde under de senaste tio åren. Den stora dominansen för den östra landskapsdelen känns igen från tidigare år. Glädjande är även den relativt höga andelen ungfåglar. Av de 22 fåglarna i januari-april var 8 ad., 5 subad., 5 juv. och 4 obest. ålder. Motsvarande siffror under juli-december var 5-7 ad., 2-3 subad., 1 juv. och 2 obest. ålder, jfr Lignell (1989).

Ångshök *Circus pygargus* (11 ex., 15 ex., 2 ex.)

Sa: 1 hane Nässelbo, Möklinta, 9-10.5 (gm Bo Eriksson).
Su: 1 hona Gnien, Ramnäs, 8.5 (Sören Larsson).

Arten var årlig i landskapet 1975-81, men har sedan varit mer sporadiskt uppträdande med tre fynd 1982-87. Huvuddelen av tidigare observationer är gjorda under senare halvan av maj och i juni.

Stäpp-/ångshök *Circus macrourus/pygargus* (2 ex., 10 ex., 1 ex.)

Sa: 1 hona Näs, Fläckebo, 6.5 (Stefan Björklund, Stig Öhman). 1 hona Gorgen, Västerfärnebo, 9.5 (Krister Ekman).

Obestämda s.k. stängshökar, oftast honfågare, har setts i landskapet under fyra av de senaste tio åren. En inte helt ogrundad gissning är att huvuddelen torde vara ångshökar.

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Sommarfynd:
Li: 1 ex. mot S Norra Svartjärnsmossen, Ramsberg, 7.6 (Mikael Hake).

Fr.o.m. 1984 har sommarfynd noterats årligen i landskapet, oftast i den västra delen. Enda konstaterade häckningarna hittills utgörs av 3 par i Hällefors kommun 1987 (Carlsson 1987).

Fiskgjuse *Pardion haliaetus*

Häckningar:
Vä: Ångsö (12), Västerås-Barkarö (10), Kärrbo (6), Rytterne (5), Badelunda (1) och Skultuna (1).

Fiskgjusar. Foto: Lars Jansson.

Su: Ramnäs (2) och Sura (4).

Ar: Medåker (1).

Li: Ramsberg (6) och Linde (2).

Hä: Grythyttan (3) och Hällefors (1).

49 rapporterade häckningar ligger på samma nivå som föregående år. Glädjande är årets goda rapportering från Västerås, men annars är rapporteringsnivån, som vanligt får man tyvärr säga, alltför låg.

Häckningsresultat har rapporterats från 29 av de 49 bona. Av dessa lyckades 24 och totalt producerades minst 41 ungar, vilket ger ett fint snitt på 1,41 juv. per påbörjad häckning.

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Häckningar och antal lokaler med fynd under häckningstid, de senare inom parentes, förde-lade sockennis:

Sa: Fläckebo (1), Västerfärnebo (1).
Vä: Badelunda (2), Tortuna (1), Skerike (1), Rytterne (1).
Su: Ramnäs (1), Sura (1).
Ku: Björskog 1.

Ar: Medåker 2, Arboga 1(+1).

Li: Linde 2(+1), Ramsberg 2(+1).

No: Nora (2).

Hä: Grythyttan 2, Hällefors 2.

Sk: Gunnilbo 1, Skinnskatteberg (1).

Fa: Västanfors 1(+1).

14 häckningar och ytterligare 16 lokaler med fynd under häckningstid är de högsta siffrorna som inrapporterats från landskapet de senaste årtiondena. Anledningen står säkert att finna i en god smågnagarförekomst under året. Ungproduktionen har rapporterats från 13 av de 14 häckningarna; totalt minst 40 juv., vilket ger ett snitt på 3,07 juv./häckning.

Stenfalk *Falco columbarius*

Fynd under häckningstid:

Li: 1 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 14.5 (Magnus Köpman).

Fynd mellan 10-25 maj görs nästan årligen - sena sträckfåglar? "Riktiga" sommarfynd är dock ovanligare, från juni till början av juli

finns t.ex. enbart åtta fynd 1976-88. Fyra häckningar har konstaterats efter 1976, samtliga i landskapets västra delar. Senast det begavs sig var 1984.

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Häckningar och fyndlokaler under häckningstid, de senare inom parentes:

Sa: Västerfärnebo 1(+3), Sala 1(+2), Fläckebo (1).

Vä: Ängsö 2(+1), Irsta 1, Rytterne 1(+1), Skerike 1(+1), Västerås-Barkarö (3), Romfartuna (2), Dingtuna (1), Lundby (1), Västerås (1), Badelunda (1), Håraker (1), Sevalla (1).

Ha: Kolbäck 1.

Su: Ramnäs 1(+1), Sura (1).

Kö: Västra Skedvi (1).

Ku: Kungs-Barkarö 1.

Ar: Arboga 1.

Lj: Fellingsbro (3), Ramsberg (2), Linde (2), Näsby (1).

No: Nora (2).

Hä: Grythyttan (2).

Fa: Västanfors (5), Västervåla (1).

Elva häckningar och därtöver 41 lokaler med fynd under häckningstid. Lärkfalkrapporteringen är mycket stabil, de senaste årens siffror är nära nog identiska. Precis som 1987 låg årets tyngdpunkt i den östra landskapsdelen. Åtta av de elva paren producerade totalt 12 ungar.

Jaktfalk *Falco rusticolus* (6 ex., 9 ex., 1 ex.)

Sa: 1 3K+ ex. Finnbo, Västerfärnebo, 22.4 (Kjell Eklund, Håkan Johansson).

Fjärde året i rad med jaktfalkfynd i Västmanland. April är den månad då de flesta jaktfalkarna setts. Det mest anmärkningsvärda med ovanstående observation, är att det var en gammal fågel. Av tidigare jaktfalkar har samtliga åldersbestämda varit ungfåglar.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* (-, 42 ex., 9 ex.)

Sa: 1 ex. Sörsalbo, Västerfärnebo, 19.4 (Kjell Eklund), 1 ex. Ökestavallen, Möklinta, 25.4 (Lennart Gladh), 1 ex. Lötén, Västerfärnebo, 14.5 (Bo Karlgren).

Vä: 1 ad. hona Rälken, Håraker, 2.5 (Per Magnusson).

Ha: 1 ad. hane Lagårdssjön, Kolbäck, 8.5 (Anders R. Arnell).

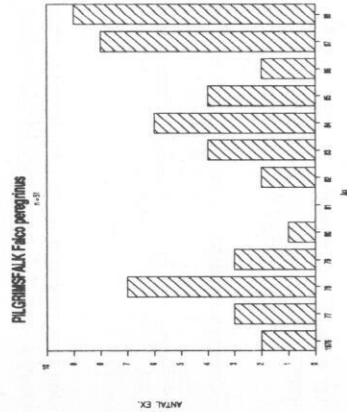
Su: 1 ex. Gnien, Ramnäs, 23 och 27.4 (Sören Larsson).

Lj: 1 ex. Sörängarna, Linde, 10.4 (Sivert Juneholm, Thomas Rydén), 1 ex. Fiskartorp, Grönbo, Ramsberg, 6.6 (Per Widén).

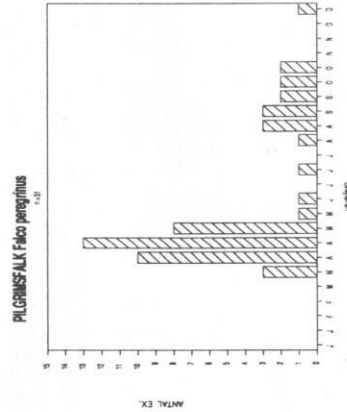
Nio fåglar är bättre än t.o.m. fjolårets höga siffror, se figur 7. Årets skörd stämmer väl överens med tidigare fynd under senare år både vad gäller tidsmässig och geografisk spridning, juni-fyndet undantaget. Huvuddelen av pilgrimsfalkarna ses i april till början av maj och i den östra landskapsdelen, se figur 8 och tabell 2. Juni-fyndet är det tredje sommarfyndet under de senaste tio åren. Senaste rapporterade häckningen i landskapet är från 1958.

Tabell 2. Antalet pilgrimsfalkar per kommun 1976-88.

Kommun	Antal ex.
Sala	15
Västerås	16
Hallsåshammar	4
Surahammar	7
Arboga	1
Lindenberg	4
Hällefors	1
Fagersta	2

Figur 7. Antalet observerade pilgrimsfalkar per år i Västmanland 1976-88.

Figur 8. Antalet observerade pilgrimsfalkar per halv-månad i Västmanland 1976-88.

Tjäder *Tetrao urogallus*

Antal spelplaisser och totala antalet tuppar per kommun 1988:

Sa: 10 spel; 101-106 tuppar.

Vä: 4 spel; 24 tuppar.

Su: 1 spel; 7-8 tuppar.

Kö: 1 spel; 3-5 tuppar.

Ar: 3 spel.

[*Berghöna Alectoris graecus*] (0, 1 ex., 1 ex.)

Vä: 1 ex. Skälby, Lundby, 22.1, 30.1 och 12.3 (Niclas Backström, Patrik Persson, Marcus Rehnberg).

Utan tvekan samma fågel som sågs på platsen i september-december 1987 (FIV 19:68).

Tabell 3. Antal rapporterade spelplaisser för tjäder i Västmanland 1980-88 per kommun.

Kommun	Antal spelplaisser
Sala	11
Västerås	4-5
Surahammar	10-15
Köping	5-6
Arboga	3-5
Lindenberg	2-5
Nora	3-5
Hällefors	4-6
Skinnskatteberg	1
Fagersta	2
Norberg	1
Summa:	46-62

Vaktel *Coturnix coturnix* (-, 61 ex., 9 ex.)

Sa: 1 ex. Ålbo, Västerfärnebo, 6.6 (Kjell Eklund). 1 ex. Sörgårso, Västerfärnebo, 21.6 (Kjell Eklund).

Vä: 1 ex. S bron, Ängsö, 28.5 (Martin Green). 1 ex. Kusta-Gillberga, Irsta, 3.6 (Per Mågnusson). 1 ex. Ulvsta, Haraker, 12-19.6 (Åke Berg m.fl.). 1 ex. NE Rusbjerga, Skerike, 23.6 (Martin Green).

Li: 1 ex. Österhammarssjön, Fellingsbro, 21-27.6 (Mats Andersson). 1 ex. Balsta, Fellingsbro, 6.7 (Mats Andersson).

Fa: 1 ex. Åvestbo ångar, Västanfors, 29.5 (Torbjörn Jansson).

Ännu ett år med relativt gott om vaktlar. Arten uppvisar en ökande trend i landskapet. Under 1970-talet rapporterades i snitt 2.6 ex. per år. För 1980-talet är motsvarande siffra 6.7 ex. per år. Ökningen är särskilt märkbar de senaste tre åren, då 9, 13 resp. 9 ex. hörts. En fråga man osökt ställer sig är dock om inte denna ökning enbart beror på ett utökad nattlyssnande under sommaren.

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* (-, 256 ex., 26 ex.)

Spelande fåglar fördelade sockenvis:

Sa: Fläckebo (3). Västerfärnebo (2). Möklinta (1).

Vä: Västerås (1). Ängsö (1). Haraker (1).

Su: Ramnäs (3). Sura (1).

Kö: Munktorp (2). Västra Skedvi (1).

Ku: Kungs-Barkarö (2).

Li: Fellingsbro (2). Linde (1). Ramsberg (3).

Hä: Hällefors (1).

Nb: Norberg (1).

26 spelande hanar är det bästa resultatet sedan 1983 (30 ex.). Arten hörs numera i mycket varierande omfattning. Efter 1976 finns dock en klart vikande trend. Åren 1976-79 hördes i snitt 27,8 ex. per år, 1980-84 hördes 20,4 ex. per år och 1985-88 17,8 ex. per år. Att huvud-

delen av de småfläckiga sumphönsen hördes i östra landskapskapsalvan får betraktas som normalt.

Kornknarr *Crex crex* (-, 195 ex., 30 ex.)

Sockenvis fördelning av spelande knarrar:

Sa: Västerfärnebo (9). Fläckebo (2).

Vä: Västerås (1). Västerås-Barkarö (1). Lundby (1). Irsta (1). Björkstia (1). Haraker (1). Tortuna (1).

Ar: Medåker (1).

Li: Linde (6). Fellingsbro (2). Ramsberg (2).

Fa: Västanfors (1).

30 ex. är det näst högsta antalet kornknarrar som hörts i Västmanland de senaste årtiondena. Endast 1986 var bättre med 31-33 ex. Ovanligt många knarrar hördes i den västra landskapsdelen 1988.

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Häckning:

Li: 4 pulli Hagaberg. Näsby, pr.6 (Erik Jansson).

Fynd under häckningstid fördelade sockenvis:

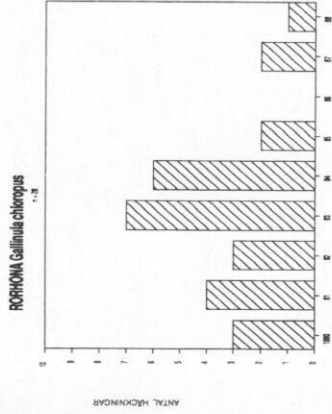
Sa: Fläckebo (1). Sala (1).

Vä: Västerås-Barkarö (1). Lundby (1).

Li: Linde (3). Näsby (1). Ramsberg (1).

Hä: Hällefors (1).

Arten förefaller minska i landskapet, eller är det enbart dålig rapportering som ligger bakom de vikande siffrorna? Se figur 9.

Figur 9. Antal rapporterade häckningar av rörhöna per år 1980-88 i Västmanland.

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Häckningar:

Vä: 1 bo Ryberg, Fulleröfjärden, Västerås-Barkarö, 24.5 (Leif Johansson, Thomas Pettersson). 1 bo Gimpelstenarna, Ängsö, 26.5 (Thomas Pettersson m.fl.).

Något par häckar årligen i Mälaren.

Tjockfot *Burhinus oedicnemus* (0, 0, 1)

Li: 1 ex. Långbrofallet, Ramsberg, 15.7 (Grzegorz Mikusinski)*.

Fyndet är det första för Västmanland. Notabelt är att fågeln rastade på ett hygge.

Svartbent strandpipare *Charadrius alexandrinus*

Sa: 1 ad. hane Gorgen, Västerfärnebo, 9-13.5 (Karl-Gunnar Källebrink, Thore Lindberg m.fl.).*

Fyndet är det första för Västmanland. Fågeln

var ej ringmärkt. Eftersom den skånska häckningsstammen är ringmärkt, torde det vara mer troligt att fågeln härstammar från den sydosteuropiska populationen.

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Sa: 1 ex. rastade Näs, Fläckebo, 7.8 (Kjell Eklund).

Vä: 2 ex. sträckte, Erikslund, Skerike, 11.7 (Håkan Johansson). 2 ad. ex. sträckte Olsboberget, Ängsö, 31.7 (Martin Green).

Hä: 1 juv. ex. rastade Flaxen, Hällefors, 20.8 (Tomas Carlsson).

Fyndbilden är normal. Några fynd görs de flesta år i juli-augusti.

Sandlöpare *Calidris alba* (2, 10, 1)

Li: 1 ex. Stråssa sligddamm, Linde, 24.9 (Tomas Carlsson).

Det trettonde fyndet i rapporteringsområdet. Första fyndet gjordes vid Gimpelstenarna, Ängsö, 5.6 1964. Fyndet fördelade per månad är som följer: maj (1), juni (1), juli (7) och september (4).

Mosnäppa *Calidris temminckii*

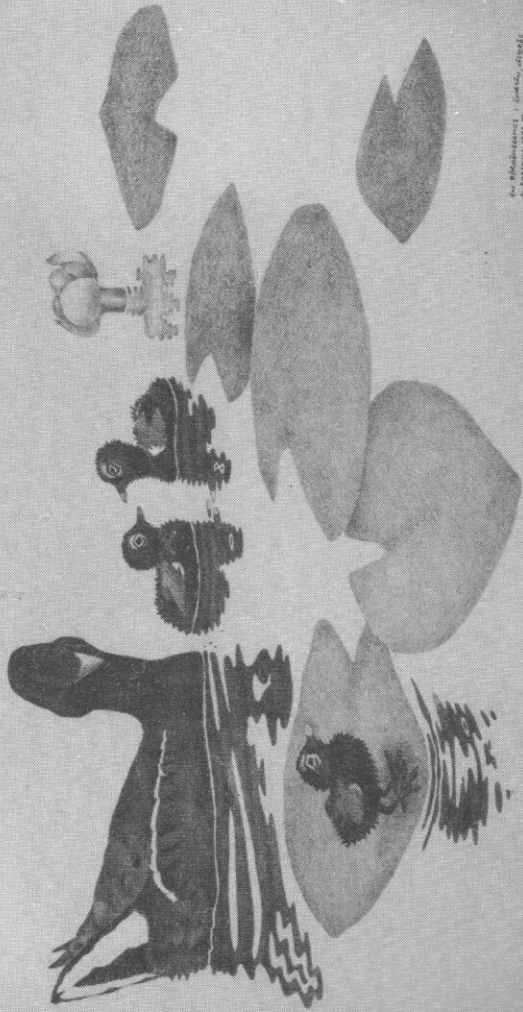
Stor flock:

Li: 20 ex. rastade Sörbysjön, Fellingsbro, 20.5 (Jan-Erik Malmstigen).

Detta var den största ansamlingen som noterades. I övrigt gjordes en mängd observationer spridda över landskapet.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Sa: 2 ex. rastade Näs, Fläckebo, 14.7 (Tommy Abrahamsson) och 17.7 (Håkan Johansson).

En rörlönsfamilj i Svartån, Västerås. Teckning: Gunnar Forsman.

Li: 1 ex. rastade Hagaberg, Näsby, 20.7 (Sven-Olof Eriksson m.fl.).

Några fynd görs årligen, främst då i juli när de gamla fåglarna sträcker söderut.

Brushane *Philomachus pugnax*

Häckningar:

Sa: 6-8 par Nötmyran, Västerfärnebo (Stefan Björklund m.fl.).

Högsta rastsiffrorna (minst 50 ex.) för varje kommun:

Sa: 600 ex. Gorgen, Västerfärnebo, 12.5 (Håkan Johansson).

Vä: 70 ex. Askövikens 8.5 (Niclas Backström, Magnus Liljefors).

Ha: 100 ex. Lagårdssjön, Kolbäck, 23.5 (Mikael Ohlsson).

Su: 120 ex. Gnten, Rammäs, 16.5 (Raif Lund-

mark).

Li: 150 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 5.5 (Magnus Köpman).

Antalet par på Nötmyran är det mesta som konstaterats.

Antalet rastande varierar från år till år beroende på goda rastlokaler med lämpligt vattenstånd.

Dvärgbeckasin *Lymnocyrtus minimus*

Sa: 8 observationer av 1-2 ex.

Vä: 11 observationer av 1-2 ex.

Li: 3 observationer av enstaka ex.

Fynd gjordes endast under våren, främst under de två första veckorna i maj. Flera av observationerna avser troligtvis samma fåglar, efter som spel hördes under flera dagar på vissa lokaler.

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Sa: 1-2 ex. Hedbo, Västerfärnebo, 10-13.5 (Åke Berg m.fl.). 1 ex. samma lokal 5 och 23.8 (Kjell Eklund), samt 13.9 (Lennart Gladh).

Vä: Minst 1 ex. Askövikens 16-19.5 (Martin Green m.fl.).

Su: 1 ex. Gnten, Rammäs, 28.5 (Tom Sävsström).

Li: 1 ex. Sörbysjön, Fellingsbro, 16.5 (Mats Andersson).

Hä: 1 ex. Slaggtippen, Hällefors, 12-16.5 (Tomas Carlsson, Gunde Persson).

Nio fåglar innebär nytt årsbästa i modern tid. Antalet observationer har stadigt ökat under senare delen av 1980-talet. Under perioden 1978-82 gjordes bara ett fynd årligen, medan det under perioden 1983-87 gjordes 2-8 fynd per år. Fördelningen av antalet ex. per månad under 1980-talet: maj (20), juni (1), augusti (3), september (5) och oktober (1).

Rödspov *Limosa limosa*

Sa: 1 ex. Svartåmrådet, Fläckebo/Västerfärnebo, 10-18.4 (Håkan Johansson m.fl.).

Su: 1 ex. Gnten, Rammäs, 10-13.5 (Sören Larsson m.fl.).

Li: 2 ex. Orrkilen, Fellingsbro, 29.4 (Magnus Köpman). 1 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 1 och 5.5 (Magnus Köpman).

Normal fyndbild. Några vårfynd görs varje år.

Myrspov *Limosa lapponica*

Vårfynd:

Sa: 3 ex. rastade Gorgen, Västerfärnebo, 25.4 (Åke Berg, Kjell Eklund).

Ha: Sträckande hörd Håskesta, Säby, 3.5 (Stefan Johansson).

Normal fyndbild under våren. De flesta år görs

några observationer, främst i månadsskiftet april/maj.

Storspov *Numenius arquata*

Stora flockar:

Sa: 720 ex. rastade Svartåmrådet, Fläckebo/Västerfärnebo, 24.4 och 773 ex. samma lokaler 25.4 (Åke Berg, Karl-Gunnar Källebrink). 300 ex. rastade Hedåker, Västerfärnebo, 26.4 (Åke Berg).

Ansamlingarna över 700 ex. är de största kända i Västmanland. Anledningen torde vara den kalla nordliga vinden som stoppade upp sträcket, jfr ringtrast.

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Stora flockar (minst 20 ex.):

Sa: 24 ex. rastade Gorgen, Västerfärnebo, 10.5 (Karl-Gunnar Källebrink).

Vä: 20 ex. Askövikens 8.5 (Hans-Olof Hellkvist).

Ha: Ca 25 ex. rastade Lagårdssjön, Kolbäck, 9.5 (Per Eriksson).

Dessa fynd var de enda ansamlingarna på minst 20 ex.

Rödbena *Tringa totanus*

Häckningar:

Sa: 1 par Gorgen, Västerfärnebo (gm Thore Lindberg).

Su: 2 par häckade troligen Högbyfålden, Rammäs (Sören Larsson).

Li: 1 par häckade troligen St. Lindessjön, Linde (Mats Andersson).

Hä: 1 par med pulli Flaxen, Hällefors, i juli (Tomas Carlsson m.fl.).

gen, Rytterne, 24.5 (Leif Johansson, Thomas Pettersson).

Rastar i varierande antal från år till år. Orsaken är att lämpliga rastlokaler saknas vissa vårar på grund av ringa översvämmingar i slutet av maj. Under perioden 1982-88 har arten noterats med 1-6 observationer årligen. Antalet observationer fördelat per månad: maj (19), juni (1), juli (1) och augusti (1).

Sträntäma. Foto: Erik "Plur" Jansson.

Obest. labb *Stercorarius sp.*

Vä: 1 juv. ex. rastade Solinge, Romfartuna, 17.9 (Gunnar Lignell). 1 juv. ex. sträckte V-ut Labbarn, Ångsö, 8.10 (Martin Green).

Två häckningar och tre troliga dito är fler än förra året.

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis* (0, 1, 1)

Sa: 1 ad. ex. rastade Färjebron, Fläckebo, 14.5 (Karl-Gunnar Källebrink, Tommy Lennartsson).

Andra fyndet i Västmanland. Första fyndet gjordes vid Gussjön, Fläckebo, 6.5 1987.

Roskarl *Arenaria interpres*

Sa: 1 ex. Gussjön, Fläckebo, 9.5 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Näs, Fläckebo, 13.5 (Kjell Eklund).

Vä: 1 ex. Ryberg, Västerås-Barkarö, 24.5 (Leif Johansson, Thomas Pettersson). 1 ex. Rundskär, Västerås-Barkarö, 24.5 (Leif Johansson, Thomas Pettersson).

Ar: 1 ex. Nyckelgrundet, Arboga, me.8 (Ulf Eriksson).

Ett helt normalt år för arten.

Smalnåbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

Vä: 5 ex. St. Jungfrun, Rytterne, 24.5 (Leif Johansson, Thomas Pettersson). 1 ex. Grägg-

Kö: 1 bo vardera Hungershall och Bogstenen, Munktorp (Per Lindh).

Häckningen i Möklinta är den första utanför mälaronrådet. Första häckningen i landskapet konstaterades 1976 och därefter har häckningar i Mälaren rapporterats näst intill årligen med 1-3 par.

Tretåig mås *Rissa tridactyla* (2 ex., 9 ex., 1 ex.)

Li: 1 ad. ex. Näset, St. Lindessjön, Linde, 23.4 (Mats Andersson).

Arten har observerats under fyra av de fem senaste åren.

Skräntäma *Sterna caspia*

Ar: 38 ex. Nyckelgrundet, Arboga, pr.8 (Ulf Eriksson).

Detta var den största ansamlingen under året vid Nyckelgrundet, där arten sågs i varierande antal under juli och augusti. Notabelt är att ingen familj med mer än en unge noterades i övriga Västmanland.

Svarttärna *Chlidonias niger*

Häckningar:

Sa: 25 par Fläcksjön, Fläckebo (Karl-Gunnar Källebrink). 4 par Rörbosjön, Fläckebo (Karl-Gunnar Källebrink).

Vä: 6-7 par Askövikens (Martin Green).

Hä: 10 par Lagårdssjön, Kolbäck (Pentti J. Tatti).

Övriga observationer:

Su: 2 ex. Gnien, Rammäs, 14-22.5 (Sören Larsson m.fl.).

Ar: Som mest 17 ex. Nyckelgrundet, Arboga,

juli-augusti (Ulf Eriksson).

Hä: 1 ex. Lundsfrjården, Grythyttan, 26.6 (Lars Storm).

Totalt 45-46 par i Västmanland 1988.

Turturduva *Streptopelia turtur* (4, 33, 2)

Sa: 1 ex. Rävtorpet, Sala, 6.6 (Stig Öhman).
Nb: 1 ex. Åsby, Karbenning, 11.6 (Kjell Eklund).

Arten observeras nästan årligen med 1-6 ex. i landskapet. Det stora flertalet turturduvor har setts under juni månad. Observationerna fördelar sig på maj (9), juni (19), juli (4), september (1) och november (3). Tidigaste observationsdatum är 12 maj både 1978 vid Askövikens och 1983 vid Gnien, Rammäs.

Berguv *Bubo bubo*

Vä: Ett par häckade på Grytatippen, Skerike, där ett bo med tre ägg sågs 26.3 (Thomas Pettersson) och 2 pulli 24.6 (Martin Green).
Su: 2 par häckade (Sören Larsson).

Ar: 1 ex. funnen död Medåker 13.10 (Ulf Eriksson).

Li: 1 ex. Ullersätter, Fellingsbro, 20.8 (gm Bo Dahlström). 1 ex. Villagatan, Frövi, Näsby, 9.10 (K.-E. Andersson m.fl.).

No: 1 ex. ropade E. Norasjön, Nora, under våren (Peter Bernöwall m.fl.). 1 ex. ropade Pershyttan, Nora, 14.5 (Håkan Carlstam).

Hä: 1 par häckade. Dessutom hörd på ytterligare två lokaler.

Lj: 1 par häckade (Folke Vennberg).

Det näst bästa året (bäst var 1987) för arten i landskapet. Observationerna är geografiskt jämnt fördelade över landskapet. Tyvärr rapporterades återigen ett dött exemplar.

Fjälluggla *Nyctea scandiaca*

Su: 1 ex. Gnien, Ramnäs, 19.3 (Lars Gabrielson).
Li: 1 ex. Stormossen, Ramsberg, oktober (Jon E. Swenson).

Observation nr 22 och 23 i landskapet.

Hökuggla *Surnia ulula*

Häckningar:

Su: 1 par med 2 juv. Ulvsbomuren, Ramnäs (Tom Sävström).
No: 2 ad. + 3 juv. ex. Holmshyttedammen, Nora, i maj (Peter Bernövall m.fl.).
Hä: 2 ad. ex. vid bo Hedtjärnen, Hällefors, 14.5 (Tomas Carlsson m.fl.). Juv. ex. vid Korstjärn, Hällefors, i maj (gm Aulis Syväjärvi). Minst 3 juv. ex. Jutbo, Grythyttan, 18.6 (Olle Carlsson). 5 juv. ex. Dammsmossen, Hällefors, i juni (Thomas Simensen m.fl.). Juv. ex. Igelälven, Hällefors, i juni (Max Widman).
Nb: 2 ad. ex., varav 1 ruvande på bo, Halvarsbönnig, Norberg, i maj (gm Torbjörn Jansson).

Övriga observationer:

Sa: 1 ex. Bångbo, Fläckebo, 13.2-13.3 (Per Magnusson, Pentti J. Tatti). 2 ex. Myckelmossen, Västerfärnebo, 13.3 och 1 ex. samma lokal 16.4 (Stig Öhman). 1 ex. Höskovsmossen, Västerfärnebo, 19.4 (Kjell Eklund). 1 ex. samma lokal 13.9 (Kjell Eklund).
Su: 1 ex. Grytkärret, Sura, 20.2 (Mikael Lep-pälampi). 1 ex. spel samma lokal 27.2 (Ralf Lundmark). 1 ex. St. Gottricken, Ramnäs, 2.5 (Kjell Eklund).
No: 1 ex. NV Galtorp, Nora, 13.3 (Lars Storm).

Hä: 1 ex. Hjulsjöhöjden, Hällefors, 8.1 (Tomas Carlsson). 1 ex. Hasselhöjden, Hjul-sjö, 20.3 (Lars-Erik Alvéen). 1 ex. Silken, Hällefors, 28.5 (Lars-Erik Alvéen). 1 ex.

Nordsjön, Hällefors, 28.5 (Lars-Erik Alvéen). 1 ex. Ovako, Hällefors, flera ggr i oktober (Per Mill). 1 ex. Jordbron, Hällefors, pr.10 (Börje Billock). 1 ex. Sävenfors, Hällefors, ul.10 (gm Tomas Carlsson).
Nb: 1 ex. 1 km N Långtjärnen, Norberg, 20.2 (Torbjörn Jansson).

Åtta häckningar och 17 observationer ger det näst högsta antalet häckningar i landskapet (rekordåret 1984, se FiV 17:24, blir svårt att överträffa). Från hösten föreligger fyra fynd i september-oktober, varefter alla hökugglor försvann.

Slaguggla *Strix uralensis*

Sa: 1 ex. hörd Höskovsmossen, Västerfärnebo, 12.3 och 19.4 (Kjell Eklund). Två holk-häckningar i Sala sn med 4 pulli i vardera holken 17.5 (Kjell-Åke Källebrink, Stig Öhman). Två häckningar i Möklinta sn - en i holk med 5 pulli och en i stubbe med minst 1 pull. 17.5 (Kjell-Åke Källebrink, Stig Öhman).

Li: 1 ex. Vasselhyttan, Linde, 30.10 (gm Ola Almkvist).

Hä: 1 par häckade i Hällefors sn (Tomas Carlsson m.fl.). 1 ex. Kindlahöjden, Hjulsjö, juni (Clas Dyst).
Nb: 1 ex. hörd Bråfors, Norberg, 19.2 (Bo Persson).

Fem häckningar i landskapet är det största antalet som rapporterats något år. Antalet rapporter av slaguggla har ökat de senaste åren.

Lappuggla *Strix nebulosa* (2 ex., 6 ex., 1 ex.)

Su: 1 ex. Hagalund, Ramnäs, 17.1 (Anders Frohm, Ralf Lundmark).

Lappugglan har tidigare rapporterats från 1877, 1955, 1982, 1984, 1986 och 1987.

Hornuggla *Asio otus*

Antal kullar och troliga häckningar fördelade kommunvis:

Sa: 17.
Vä: 49.
Hä: 1.
Su: 16.
Kö: 6.
Ku: 1.
Ar: 1.
Lj: 72.
No: 1.
Hä: 13.
Sk: 2.
Fa: 5.
Nb: 1.

Jorduggla *Asio flammeus*

Sa: 1 ex. Nötmyran, Västerfärnebo, 21.2 (Kristers Ekman). 1 ex. Lågbo, Kila, 6.3 (Håkan Johansson). 1 ex. Norrby, Sala, 21.3 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Lasjö, Västerfärnebo, 25-26.4 (Tommy Abrahamsson). 1 ex. Hedbo, Västerfärnebo, 5.5 (Kristers Ekman). 1 ex. Ljusnäsudd, Möklinta, 24.5 (Kjell Eklund). 1 ex. Sala jvstn, Sala, 18.10

Figur 10. Häckningslokaler för hornuggla i Västmanland 1988.

(Karl-Gunnar Källebrink).
Vä: 1 ex. Häljeboäng, Skerike, 4.4 (Martin Green).
Hä: 1 ex. Lagårdssjön, Kolbäck, 15.4 (Nils-Erik Zetterström).
Su: 1 ex. Gnien, Ramnäs, 28.1 (Sören Larsson).
Kö: 1 ex. Norsa sopstn, Munktorp, 7.3 (Arne Eklöv). 1 ex. Cementaitippen, Köping, 15.3 (Per Lindh, Mikael Ohlsson).
Ku: 1 ex. Barkarövik, Kungs-Barkarö, 10.4 (Börje Wennerström).
Li: 1 ex. med byte till juv. N Aspen, Linde, 19.6 (Mats Andersson).
No: 2 ex. ropade S Holmslyttan, Nora, 30.4 och 1 ex. på samma lokal 3.5 (Lars Asklund). 1 ex. varnade NV Gåsöгат, Viker, 12.7 (Lars Asklund, Roland Thuvander). 1 ex. Knapp-torp, Viker, 16.7 (Anders Carlberg).
Hä: 1 par häckade Småsjömarken, Hällefors (Aulis Syväjärvi m.fl.).

De ovan nämnda häckningarna är de två första sedan 1984, då tre häckningar noterades (FIV 16:92). Dessa fem häckningar är, förutom "några par" vid Frösshammarsviken, Arboga, 1921 och 1924 (Rosenberg 1932), de enda kända i Västmanland.

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

No: 1 ex. Bälgsjön, Nora, under sommaren (Max Ahlstedt).

Antalet rapporter av kungsfiskare minskar för varje år. Denna enda är en ströboobservation, minst 25 km från tidigare häckningsområden.

Härfågel *Upupa epops* (24 ex., 23 ex., 4 ex.)

Vä: 1 ex. Tegelbruket, Kärrbo, 17.4 (gm Lennart Gladh). 1 ex. Rytterne 16.5 (Ruhne Eriksson). 1 ex. Noutudden, Västerås, 26.7 (Rune Wretholm). 1 ex. Bondtorget, Västerås, 12.10 (Daniel Green).

Normalt antal observationer för arten.

Gråspett *Picus canus*

Sa: 1 ex. Axholm, Fläckebo, 29.8 (Bo Eriksson).
Su: 1 ex. Hästlösa, Sura, 14.3 (Jan Österberg).
Li: 1 hona Stråssa, Linde, 10-27.1 (Tomas Björck).
Hä: 1 ex. Silvergruvan, Hällefors, 6.1 (Tomas Carlsson, Christina Svensson).
Fa: 1 hona + 1 hane Bastmora, Västanfors, januari-mars (Leif Lejdelin). 1 hane Åvestbo ängar, Västanfors, 4.4 (Leif Lejdelin).

Gråspetten rapporteras oftast under januari till början av april. Observationer i augusti är mycket ovanliga. Fågeln i Skärhyttan hittades död 18.3 och inlämnades för analys. Denna visade att fågeln dött av blyförgiftning!

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*

Vä: 1 hane + 1 ex. Ridön, Västerås-Barkarö, 12.11 (Håkan Gilleedal, Karin Stafström).
Su: 1 hona Felingen, Ramnäs, 28.2 (Jan Jörgensen).
Nb: 1 ex. Högfors, Karbenning, 9.4 (Torbjörn Jansson).

Efter fjolårets positiva rapporter är åter antalet observerade vitryggar mycket lågt. Exempelvis finns ingen rapport från Fagersta eller Sala, där den tidigare oftast rapporterats.

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Sa: 1 hona Stensjön, Sala, 17.1 (Kriser Ekman). 1 hane Grankäret, Västerfärnebo, 21.2 (Stefan Björklund). 1 hane Tallmossen, Västerfärnebo, 21.2 (Kjell Eklund). 1 hane L. Toften, Fläckebo, 18.3 (Per Magnusson). 1 ex. Kärrgångsmossen, Västerfärnebo, 14.4 (Kjell Eklund). 1 ex. Hannsjön, Västerfärne-

Green, Hans-Olof Hellkvist). 1 ex. Gimpelstenarna, Ångsö, 20.9 (Lennart Gladh, Thomas Pettersson).

Li: 2 ex. Vagnshäll, Väringen, Näsby, 15.9 och 1 ex. samma lokal 2, 6 och 9.10 (Erik Jansson).

Hä: 1 ex. Högborn, Grythyttan, 2.4 (Tomas Carlsson m.fl.).

Detta är det högsta antalet rapporter någonsin. Vårboobservationer är ovanliga. De fyra vårboobservationerna under 1980-talet är utspridda i landskapet, medan höstboobservationerna (30 st.) är koncentrerade till KVV och Vagnshäll. Årets observation på Gimpelstenarna är enda undantaget.

Forsärla *Motacilla cinerea* (7 ex., ca 24 ex., 4 ex.).

Sa: 1 ex. Hullberget, Fläckebo, 19.4 (Mats Forslund).

Li: 1 hane Herrgården, Frövifors, Näsby, 21-24.4 (Yvonne Linder m.fl.).

Hä: 1 hane Torrakviken, Norr-Älgen, Hällefors, 15.10 (Max Widman).

Fa: 1 hane Semla, Västanfors, 29.4 (Arne Carlsson).

Fyra rapporter är något mer än medeltalet (1,9) för 1980-talet.

Sädesärla *Motacilla alba*

Fynd av fågel uppvisande karaktärer hos rasen *yarrellii*:

Li: 1 ex. Sörbysjön, Fellingsbro, 16.4 (Per Jacobsson, Magnus Köpman).

Detta är den andra godkända rapporten av denna engelska sädesärlaras. Tidigare noteringar från Fagersta kommun har ej granskats av SOF:s raritetskommitté och därför ej noterats i nya *Sveriges fåglar* (i manus).

Skärpiplärka *Anthus spinoletta*

Vä: 1 ex. KVV, Lundby, 7 och 9.9 (Martin

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

No: 1 ex. Risbacken, Nora, 1.7 (Hans Ljungkvist).

Detta är tredje sommarobservationen av sidensvans i landskapet. De två tidigare har också varit i juli.

Strömstare *Cinclus cinclus*

Häckning:
Fa: 1 par Semla, Västanfors (Leif Lejdelin).

Sjätte noterade häckningen av strömstare i landskapet under 1980-talet. Samtliga häckningar har skett i nordligare delen av landskapet.

Blåhake *Luscinia svecica*

Vårobservationer:

Sa: 1 hane Näs, Fläckebo, 14.5 (Göte Eriksson). 1 ex. Löten, Västerfärnebo, 16.5 (Erik Andersson). 1 ex. Hedåker, Västerfärnebo, 18.5 (Kjell Eklund).

Li: 1 ex. Finnäkerssjön, Fellingsbro, 14.5 (Sven Larsson).

Sommarobservationer:

Li: 1 ex. Finnäkerssjön, Fellingsbro, 16 och 28.7 (Sven Larsson). 1 ex. Hagaberg, Näsby, 25.7 (Jan-Erik Malmstigen).

No: 1 ex. Ljunggränd, Nora, under maj, samt en hane + en hona på samma lokal under sommaren (Margit Bååth).

Antalet rapporter under våren var normalt många. Paret i Nora under sommaren är anmärkningsvärt.

Svart rödsjätt *Phoenicurus ochruros*

Vä: 1 honfärgat ex. Skälby, Lundby, 26.8 (Niclas Backström).

Ha: 1 ex. Rallstaverken, Hallstahammar, 28.4 (Stefan Johansson) och 1 hane samma lokal 24.5 (Ulf Carlsson). 2 juv. ex. Kanthal, Hallstahammar, 16.6 (Stefan Johansson).

Su: Vid Sura bruk sågs 1 hane 25.4, 1 hane + 1 hona 28.4 och 2 hanar i maj (Yngve Pettersson), dock 2 hanar + 2 honor 11.5 (Tom Sävström).

Kö: 1 hane Köpings hamn 9.10 (Arne Eklöv).

Li: Vid Frövfors bruk, Näsby, sågs 2 ad. hanar 20.4 (Yvon Linder), 1 hane 22.4 och 1.5 (Bo Dahlström), 1 hane + 2 honor 7.5 (Kjell Jansson), samt 2 hanar 4.6 (Jerry Andersson, Sven-Olof Eriksson).

Fa: 2 hanar Fagersta bruk, Västanfors, 25.5 (Arne Karlsson).

Normalt antal rapporter för arten.

Ringtrast *Turdus torquatus* (-, 141 ex., ca 128 ex.)

Sa: 12 ex. 22.4-1.5.

Vä: 27 ex. 23-30.4.

Ha: 1 ex. 2.5.

Su: 9 ex. 22.4-3.5.

Kö: 5 ex. 23-27.4.

Ar: 12 ex. 23-28.4.

Li: 35 ex. 20.4-6.5.

No: 15 ex. 16-30.4.

Hä: 10-11 ex. 19.4-1.5.

Fa: 1 ex. 4.5.

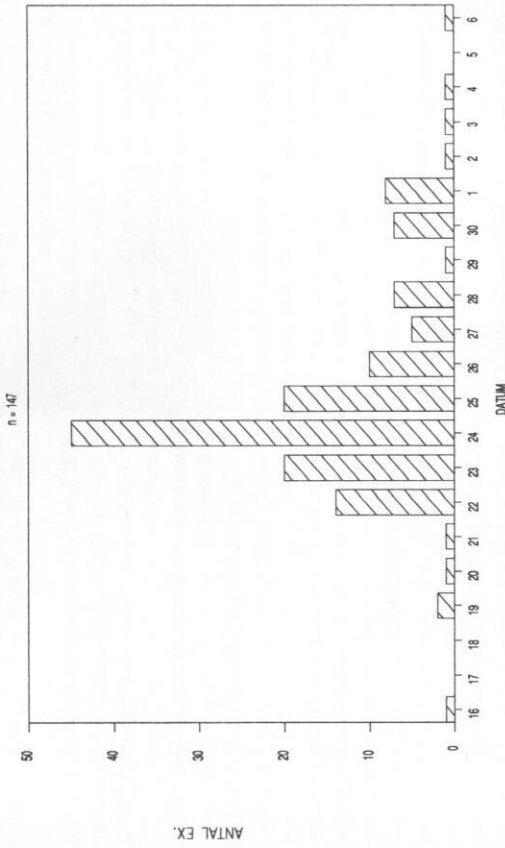
Nb: 1 ex. 23.4.

Största flockar:

Vä: 15 ex. Vedbotippen, Skerike, 24.4 (Pentti J. Tatti).

Ar: 6 ex. Vreberga, Medåker, 23.4 (gm Ulf Eriksson).

No: 7 ex. Östra Sund, Nora, 24.4 (Hans Ljungkvist m.fl.).

RINGTRAST *Turdus torquatus*

Figur 11. Antalet rastande ringtrastar per dag i Västmanland 16.4-6.5 1988.

Ett uppträdande utan moistycke för västmanländska förhållanden; 128-129 ex. fördelat på 79 observationer. Tidigare toppår var 1981, då 33 ex. sågs.

Den 20 april med sydlig vind följdes dagarna efter av kraftigt snöfall och snöbyar. Således rastade de flesta ringtrastarna under tiden 22-26 april, se figur 11. En kraftigt försämrad vädersituation har en mycket negativ inverkan på fåglar under pågående flyttning, se t.ex. Alerstam (1982). Fördelningen i landskapet av rastande fåglar är väldigt tydlig, då nära hälften (47 %) av det totala antalet individer observerades i Lindesbergs, Nora och Hällefors kommuner, d.v.s. de västra delarna av landskapet. Inga höstobservationer 1988.

Flodsångare *Locustella fluviatilis* (16 ex., 121 ex., 17 ex.)

Där annat ej anges, avses sjungande fåglar:

Sa: 1 ex. Björkbacken, Fläckebo, 29.5-12.6 (Kjell Eklund m.fl.). 1 ex. Sörsalbo, Västerfärnebo, 30.5 (Kjell Eklund). 1 ex. Vedarsbo, Fläckebo, 30.5 (Kjell Eklund). 1 ex. Gullval-la mosse, Kila, 5.6 (Krister Ekman). 1 ex. Bysjön, Kila, 5-12.6 (Kjell Eklund, Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Lerproparna, Sala, 5-8.6 (Håkan Johansson, Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Sandströms, Västerfärnebo, 6.6 (Kjell Eklund). 1 ex. Fläckebo 18.6 (Kjell Eklund).

Vä: 1 ex. Gränsta, Lundby, 28.5 (Martin Green). 1 ex. Kalvudden, Västerås-Barkarö, 28-29.5 (Magnus Liljefors m.fl.). 1 ex. Årleängen, Ångsö, 30.5 (Martin Green). 1 ex. Fiholm, Rytterne, 13-14.6 (Hans-Olof Hellkvist, Magnus Liljefors). 1 ex. E Gillberga,

Dingtuna, 15-17.6 (Hans-Olof Hellkvist m.fl.).

Li: 1 ex. Österhammarssjön, Fellingsbro, 23-30.6 (Sven Larsson, Jan-Erik Malmstigen). 1 ex. N Rynninge, Fellingsbro, 24.6 (Bo Runesson). 1 ex. ringmärkt Finnåkerssjön, Fellingsbro, 14.7 (Sven Larsson).
No: 1 ex. Reningsdammen, Ås, Nora, 29.6-1.7 (Christina Axelsson, Peter Bernövall).

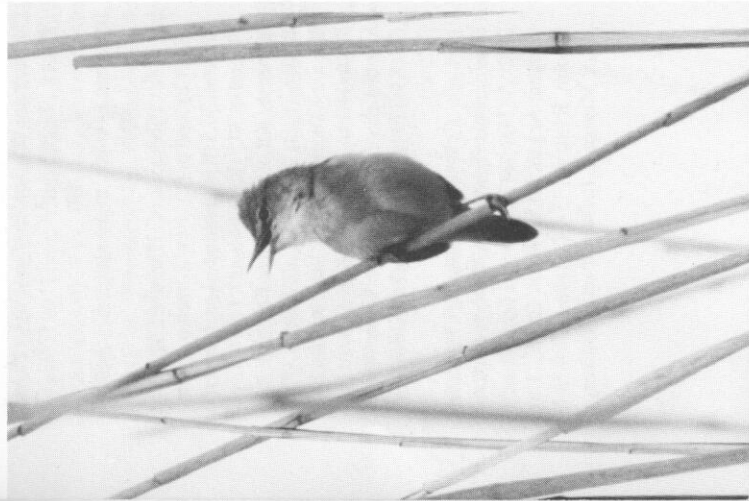
Sjutton fåglar under tiden 28.5-14.7 är något över det normala under 1980-talet, men inget exceptionellt. Liksom tidigare år ligger koncentrationen i östra delen av landskapet.

Vassångare *Locustella luscinioides* (3 ex., 3 ex., 1 ex.)

Vä: 1 ex. Askövik 28.5 (Martin Green).

Sjunde fyndet i Västmanland och det andra under 1980-talet.

Klärsångare. Foto: Hans Larsson.

Busksångare *Acrocephalus dumetorum* (2 ex., 11 ex., 4 ex.)

Vä: 1 ex. N Johannisbergs flygplats, Lundby, 12-15.6 (Martin Green m.fl.). 1 ex. Skrämså, Haraker, 22-24.6 (Magnus Liljefors m.fl.).
Su: 1 ex. Hemlinge, Sura, 23-24.6 (Sören Larsson).
Li: 1 ex. Albåcksån, Råsvalen, Linde, 31.5 (Mats Andersson).

Fynd 14-17 i Västmanland. Fyndet i Lindesbergs kommun är det första där (Andersson 1988), samt desutom den tidigast gjorda observationen i landskapet.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris* (32 ex., 339 ex., 87 ex.)

Fynd i bergslagskommunerna:

Li: 9 ex. 25.5-28.6.
No: 3 ex. 11-21.6.
Hä: 1 ex. Sägverket, Hällefors, 5-9.6 (Tomas Carlsson m.fl.). 1 ex. Agen, Grythyttan, 15-25.6 (Aulis Syväjärvi).
Fa: 1 ex. Åvestbo, Västanfors, 21.6 och 2 ex. samma lokal 23.6 (Arne Karlsson).
Nb: 1 ex. Holmsjön, Karbenning, 18.6 (Torbjörn Jansson). 1 ex. Klackberg, Norberg, 23.6 (Torbjörn Jansson, Christer Troberg). 1 ex. Östanmossa, Norberg, 23.6 (Torbjörn Jansson, Christer Troberg).

Hela 87 ex. hörda mellan 23.5-1.7 är nästan en dubblering av tidigare högstanotering (50 ex. 1979 och 1985). Arten får nu betraktas som etablerad i Västmanland även om det genom åren finns blott en konstaterad häckning (Köpings kommun 1977). Koncentrationen är liksom hos flodsångaren i Sala (23 ex.) och Västerås (34 ex.) kommuner. I Fagersta kommun finns nu tre fynd noterade och i Norbergs kommun fem fynd.

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* (14 ex., 104 ex., 24 ex.)

Sa: 1 ex. Fläcksjön vid Näs, Fläckebo, 21.5 (Göran Pettersson m.fl.).
Vä: 12 revir + ytterligare 6 ex. Askövik 2.5-22.7 (Martin Green m.fl.). 1 ex. Håslönsundet, Västerås, 18.6 (Anders F. Andersson). 1 ex. Mellansundet, Rytterne, 20.6 (Stefan Johansson). 1 ex. N Björknäs, Ångö, 21.6 (Martin Green).

Kö: 1 ex. Skedvisjön, Västra Skedvi, 28-29.5 (Robert Ström m.fl.). 1 ex. Cementa, Köping, 6-7.6 (Per Lindh).

Ett mycket bra år för arten i Västmanland. I kärnområdet, Askövik, sågs trastsångare som aldrig förr och även utanför detta gjordes fler iakttagelser än vanligt. Årets första trastsångare, 2.5 vid Askövik, var extremt tidig.

Taigasångare *Phylloscopus inornatus* (0, 0, 2 ex.)

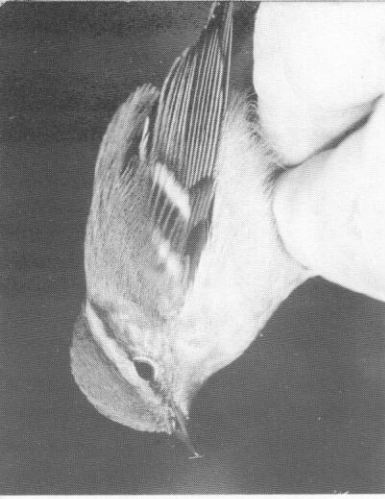
Sa: 1 ex. Busstorget, Sala, 16.9 (Karl-Gunnar Källebrink).
Li: 1 ex. Hagaberg, Näsby, 1.10 (Jan-Erik Malmstigen).

Ny för Västmanland, dock inte helt oväntad med tanke på den ökade förekomsten längs den svenska ostkusten på höstarna, se bl.a. Tyrberg (1988). Lindesbergfågeln infångades i samband med ringmärkningsverksamhet (Malmstigen 1988).

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Fynd under häckningstid (10 ex., 77 ex., 4 ex.):

Sa: 1 ex. Fröstbo, Sala, 23.6 (Kristen Ekman).
Vä: 1 ex. Fiskartorpet, Västerås-Barkarö, 1-28.5 (Hans-Olof Hellkvist, Thomas Pettersson).
Li: 1 ex. Leja, Linde, 28.6 (Mats Andersson).
Sk: 1 ex. Bergsjön, Gunnilbo, 25.6 (Lena Berg, Per Milberg).

Taigasångaren som fångades vid Hagaberg den 1.10 1988. Foto: Erik "Plur" Jansson.

Endast fyra fynd, vilket är lågt för 1980-talet, men strax under medel för den senaste tioårsperioden (6.6 ex./år).

Mindre flugsnappare *Ficedula parva* (47 ex., 85 ex., 13 ex.)

Sa: 1 ex. Sörsalbo, Västerfärnebo, 30.5 (Kjell Eklund). 1 par häckade Finnbo, Sala, där 2 ad. + 1 juv. ex. sågs 8.7 (Kristen Ekman) och 1 ex. samma lokal 9.8 (Stefan Björklund).
Vä: 1 ex. Dyvik, Ångö, 21.5-14.6 (Lars Dahlberg m.fl.). 1 ex. Håslö, Badelunda, 30.5 (Hans-Olof Hellkvist).
Kö: 1 ex. Tåkten, Odensvi, 27-28.5 (Mikael Ohlsson m.fl.). 1 ex. 1200 m NE Norrslöyta, Odensvi, 12.7 (Thomas Pettersson).

Ar: 1 ex. Gärdelsbäcken, Arboga, 30.5 (Ulfr Eriksson).

Li: 1 ex. Liaskogen, Näsby, 24.5 (Jan-Erik Malmstigen). 1 ex. V Nyberget-Dammnsjön, Linde, 28.5 (Mats Andersson).

No: 1 ex. Järleån, Nora, 9.6 (Roland Thuvander).

Fa: 1 ex. Norra Landsberget, Västeråla, 20.5-pr.6 (Arne Karlsson). 1 ex. Trummelsberg, Västeråla, 21.5 (Arne Karlsson).

Sjutton fynd om 13 ex. är endast överträffat av 15 ex. 1986. Häckningen är den fjärde säkra i Västmanland och den tredje under 1980-talet. Augustifyndet vid årets häckplats är den fjärde höstobservationen i landskapet.

Skägges *Panurus biarmicus* (2 ex., ca 45 ex., 7 ex.)

Vä: 2 ex. Askövikens 14.1, 24.1 och 14.2 (Hans-Olof Hellkvist, Richard Lager), samt 1 hona + 2 ex. 26.2 (Niclas Backström, Martin Green). Minst 1 ex. samma lokal 9.6 (Martin Green). 2 hanar E Liljeholmen, Ångsö, 16.4 (Martin Green).
Ha: 2 honor Kolbäckån vid Freden, Kolbäck, 16.3 (Mikael Ohlsson).

Minst 7-8 ex. observerade mellan 14.1-9.6. För fjärde året i följd är arten iakttagen vid Askövikens, vilket tyder på att en liten stam finns där. De två observationerna utanför Askövikens är de andra och tredje fynden utanför denna lokal.

Sommargylling *Oriolus oriolus* (26 ex., 43 ex., 4 ex.)

Vä: 1 ex. Solliden, Västerås-Barkarö, 29.5 (gm Einar Marklund).
Su: 1 ex. Myrskogen, Rammäs, 29.5 (Sören Larsson).
Kö: 1 ex. Stav, Munktorp, 5.6 (Mikael Ohlsson).
Ar: 1 ex. Arboga stad 29.5 (Ulif Eriksson).

Fyra fåglar under ett år är normalt för den senaste tioårsperioden. Observera att tre av fynden är från samma datum, 29.5!

Lavskrika *Perisoreus infaustus* (14 ex., 6 ex., 1 ex.)

Hä: 1 ex. Kalklimten, Hjulsjö, 17.9 (Anders Kling m.fl.).

Det 14:e fyndet inom rapporteringsområdet. Första fyndet gjordes 1922 med en höstindivid i Rammäs sn, och samtidigt även angiven som trolig häckare i nordvästra Västmanland av Floderus (1925).

Råka *Corvus frugilegus*

Sommarfynd (2 ex., 30 ex., 1 ex.):

Vä: 1 ex. Önsta gård, Skerike, 16.6 (Ghia Krantz).

Sommarfynd görs näst intill årligen och utgörs då ofta av ensamma individer, se även FiV 19:79.

Svartkråka *Corvus c. corone*

Sa: 1 ex. Svedboäng, Västerfärnebo, 21.5 (Åke Berg, Håkan Johansson).

Bergfink *Fringilla montifringilla*

Fynd under häckningstid:

Sa: Fem fynd om 9 ex. 22.5-22.6.
Vä: Tre häckningar: varnande hona med bomaterial Kvarntorpet, Västerås-Barkarö, 13.5 (Thomas Pettersson); 1 juv. ex. Stensjöberget, Rytterne, 16.7 (Martin Green); 5 juv. ex. Kallmora, Lillhärad, 21.7 (Martin Green).
Su: Sju fynd om 12 ex. 14.5-22.7.
Li: Sex fynd om 7 ex. 18.5-21.6, därav en trolig häckning Kärrbohammar, Fellingsbro (Jan Wilhelmsson).
No: Fyra fynd om 4 ex. 28.5-22.6.
Hä: Fem fynd av 13 ex. 29.5-25.6.
Sk: 1 ex. Norbyn, Gunnilbo, 27.5 (Robert Ström).

Fa: "Ovanligt många" (Torbjörn Jansson).
Nb: "Ovanligt många" (Torbjörn Jansson).

Tre häckningar, en trolig häckning, samt 27 fynd under häckningstid är betydligt mer än vad som normalt inrapporteras. Av fynden är 25 st. gjorda mellan 18.5-25.6. En sammanställning av artens status i Västmanland är att vänta.

Lavskrika. Foto: Sören Nordström.

Steglits *Carduelis carduelis*

Häckning:

Su: 4 juv. ex. Ställverket, Rammäs, 15.8 (Jan Österberg).

Första konstaterade häckningen i Surahammar kommun.

Snöskicka *Carduelis hornemanni* (67 ex., 156 ex., 10 ex.)

Kö: 6 ex. Norssaippen, Munktorp, 14.3 (Mikael Ohlsson). 1 ex. samma lokal 17.3 (Per Lindh).

Hä: 2 hanar Hammarn, Grythyttan, 6.11 (Tomas Carlsson).

Nb: 1 hane + 1 hona Solliden 15, Norberg, 26.12 (Torbjörn Jansson).

Iakttagen för fjärde året i följd i Västmanland. Tredje fyndet i Norbergs kommun.

Bändelkorsnabb *Loxia leucoptera* (16 ex., 94 ex., 1 ex.)

Sa: 1 ex. Måns-Ols, Sala, 15.10 (Krister Ekman).

Arten är årlig i landskapet med 1-22 ex./år sedan 1983.

Tallbit *Pinicola enucleator* (-, -, 28 ex.)

Sa: 1 ex. Vatnossen, Västerfärnebo, 4.1 (Kjell Eklund), 22 ex. Fallänge, Västerfärnebo, 30.1 (Tommy Abrahamsson). 1 ex. Västerfärnebo 1.2 (Kjell Eklund). 1 ex. Salbohed, Västerfärnebo, 30.12 (Kjell Eklund).
Hä: 3 ex. Back-Nisses höjd, Grythyttan, 14.2 (Lars Storm).

Normal fyndbild.

Magnusson, P. 1980. Rödrönnens förekomst i Västmanland. *Fåglar i Västmanland* 11: 57-62.
 Malmstigen, J.-E. 1988. Taigasångare vid Hagaberg. Frövi 1 okt. 1988. *Pandion* 4: 84-85.
 Nilsson, L. 1988. Gåsinventeringar i Sverige oktober-april 1985/86 och 1986/87. *Anser* 27: 117-124.
 Pettersson, Å. 1986. Doppingar i Kvismaren - förekomst och häckningsresultat. *Fåglar i Kvismaren* 1: 2-12.
 Rosenberg, E. 1932. Ornitologiska bidrag från Närke. *Fauna och flora* 27: 79-91.
 SOF. 1978. *Sveriges fåglar*. Stockholm.
 Svensson, S. 1976. Hägerns *Ardea cinerea* utbredning och antal i Sverige 1972. *Vår Fågelvärld* 35: 26-35.
 Tyrberg, T. 1988. Fågelrapport för 1987. *Vår Fågelvärld* 47: 378-418.

Tallbit. Foto: Sören Nordström.

Videsparv *Emberiza rustica* (6 ex., 67 ex., 6 ex.)
 Andersson, M. 1988. Busksångare vid Al-
 bäcksån 31.5 1988. *Pandion* 4: 52.
 Carlsson, T. 1987. Fjällvråk - ny häckfågel i
 Västmanland. *Fåglar i Västmanland* 18: 51-
 52.
 Cramp, S. & Simmons, K.E.L. (Eds). 1977.
The Birds of the Western Palearctic. Vol. 1.
 Oxford University Press. Oxford.
 Eriksson, B. & Eriksson, U. 1986. *Fågellivet i
 Valenområdet*. Meddelande nr. 17/1986.
 Länsstyrelsen i Västmanlands län.
 Floderus, M. 1925. Bidrag till Västmanlands
 fauna. *Fauna och flora* 20: 177-183.
 Johansson, K. 1960. Sjöorre. *Vår Fågelvärld*
 19: 246.
 Johansson, L. 1989. Vitkindad gås *Branta
 leucopsis* funnen häckande för första gången
 i Västmanland. *Fåglar i Västmanland* 20:
 23-24.
 Lignell, G. 1989. Örnutfodringen vintern 87/
 88. *Fåglar i Västmanland* 20: 17-22.

Sex fåglar under ett år är numera normalt för
 Västmanland.

Litteratur
 Alerstam, T. 1982. *Fågelflyttning*. Signum.
 Lund.
 Amcoff, M., Douhan, B., Edholm, M., Gran-
 berg, B., Tjernberg, M. & Westin, P. 1987.
 Fågelrapporteringen, Uppland 1986. *Fåglar
 i Uppland* 14: 133-169.

(Thomas Pettersson m.fl.).
 Fågeln rasbestämdes ej. Andra fyndet i Väst-
 manland.

Fjällgås *Anser erythropus*
 Li: 1 ex. Morskogastjön, Ramsberg, 23.4 1978
 (Sivert Juneholm).

Fjärde fyndet i Västmanland.

Bergand *Aythya marila*
 Sa: 2 ex. Bysjön, Västerfärnebo, 7.11 1987
 (Tommy Abrahamsson).

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Sa: 1 ad. ex. Långsjön, Västerfärnebo, 17 och
 30.1 1987 (Tommy Abrahamsson).

Stäpphök *Circus macrourus*
 Vä: 1 ad. hane Askövikens 30.5 1966 (Pär-Olof
 Danielsson m.fl.).

Första och hittills enda fyndet i Västmanland.

Dalripa *Lagopus lagopus*
 Hä: Flera snölegor med spillning Gränsjöhöj-
 den, Hällefors, 1983 (Per Angelstam).

Förra rapporten i landskapet härrör från 1969.
 Inget senare fynd t.o.m. 1988 är känt.

[**Diamantfasan** *Chrysolophus amherstiae*]
 Hä: 1 ex. Grythyttveiken, Grythyttan, 18.4
 1984 (Lars Jansson).

Första och hittills enda fyndet i Västmanland av denna, med största sannolikhet, ur fångenskap förrymda fågel.

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Li: 1 ex. Övre Sundet, Sörmogen, Ramsberg, 4.5 1977 (Anders Falén).

Första fyndet i Västmanland. Senare har ytterligare två fynd gjorts, 1980 och 1985.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Häckning:

Li: 2 ad. + 1 pull. S Korslångssmedja, Ramsberg, 2.8 1987 (Mats Andersson).

Första konstaterade häckningen i Västmanland.

Fjällabb *Stercorarius longicaudus*

Sa: 1 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 28.5 1978 (Erik Andersson, Kjell Eklund).

Tredje fyndet i Västmanland. Inget senare fynd t.o.m. 1988 är känt.

Obest. labb *Stercorarius sp.*

Vä: 1 juv. ex. rastade Ridöfjärden, Västerås-Barkarö, 3.10 1987 (Thomas Pettersson).

Vittrut *Larus hyperboreus*

No: 1 ex. Norasjön vid Norra Husby, Nora, 25.4 1987 (Barbro Persson, Rune Persson)*.

Fjärde fyndet i Västmanland.

Smätärna *Sterna albifrons*

Li: 1 ex. Väringen, Näsby, 7-8.9 1978 (Erik Jansson, Ove Sjöberg).

Andra fyndet i Västmanland. Senare har ytterligare ett fynd gjorts 1982.

Dementi

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*

Li: 2 ex. Väringen, Näsby, 30.8 1981.

Observationen har tidigare publicerats (FiV 13: 27-29), men har efter granskning av SOF:s raritetskommitté underkänts.

Fynd som av SOF:s raritetskommitté ej godkänts för publicering

Buffelhuvud *Bucephala albeola*

Ha: 1 ex. Lagårdssjön, Kolbäck, 22 och 29.4 1986.

Ormörn *Circaetus gallicus*

Vä: 1 ex. Åholmen, Rytterne, 29.5 1982.

Större turturduva *Streptopelia orientalis*

Ar: 1 ex. Arboga 23-30.11 1980.

Thomas Pettersson, Härnevigatan 3 A, 723 41 Västerås

Martin Green, Gråsparvsvägen 36, 724 70 Västerås

Karl-Gunnar Källebrink, Dragmansbo 1228, 190 70 Fjärdhundra

Göran Pettersson, Åsgränd 2, clo Jovic, 731 30 Köping

Roland Thuvander, Christinelundsvägen 27, 713 30 Nora

En rapport betyder så mycket!

Gör en insats för bevakningen av Västmanlands fågelfauna genom att rapportera dina iakttagelser!